పీఠిక.

ఏతద్గ్రంథము గంజాము మండలములోని కొరుపోలు గ్రామకాపురస్థులగు చాగంటి-వెంకటకృష్ణయ్యగారిచే నేటికించుమించుగ నిరువది సంవత్సరములకుపూర్వమే రచియించబడి పసిబాలురచే పూర్వపులిపిననుసరించి అనేకస్ఖాలిత్యములతో వ్రాయబడిన ప్రతిప్రకటననిమిత్తము గ్రంధకర్తగారి యనుమతిపై మామిత్రులవలన మాకార్యస్థానము జేరినది. వ్రాతప్రతియందనేకస్ఖాలిత్యములు కలిగియున్నను గ్రంధశైలి మిక్కిలి మాధుర్యముగ వీనులకింపు గలిగించుటంబట్టి ఏతద్గ్రంధము మా స్వాతంత్ర్యముననే ముద్రించి ప్రచురించుటకుపక్రమించి గ్రంధములోని వ్రాతతప్పులనేకముల సవరించితిమిగాని కొన్నిఫుటలుముద్రించునపుడు కార్యాంతరమున మఱియొక గ్రామమునందు నివసింపవలసివచ్చుటచే అందందుకొన్ని అచ్చుతప్పులు నిలచుచువచ్చినవి గాన అట్టివానిని ప్రత్యేకముజేర్చి శుద్ధపత్రికయందు బ్రచురించినారము. ఇంకను ప్రమాదవశమున నెచటనైన పొరపడినచో సవరించి చదువుకొనుటయేగాక రెండవసారి ముద్రించునప్పుడట్టిలోపములను సవరించుకొనుటకనువగునటుల మాకును తెలిపి మావందనములందగోరుచున్నారము. ఏతద్గ్రంధ స్వాతంత్ర్యము గ్రంధకర్తల వలన మాకొసగబడినవి గనుక గవర్నమెంటువారి కాపిరయిటు చట్టముననుసరించి ఇందలి స్వాతంత్ర్యమును మేమే రిజష్టరు చేయించుకొనడమయినది.

ది ౩—౧౦—౯౮.
ఏలూరు.

సత్తిరాజు-సీతారామయ్య.

శ్రీరస్తు.

శుభమస్తు-అవిఘ్నమస్తు.

హైమవతీపరిణయము.

ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీలావణ్యాతిశయవిలాస మహిమ శ్రీతుల్యగోపాలసల్లాపలాలితసతతో త్సాహాను భవోల్లోలస్తనాకీర్ణగం। ధాలంకారవివర్ధమానవనమాలాలం కృతోరస్కుఁ గో।పాలస్వామినిఁ గొల్తు చిత్తమున మద్భావార్థసంసిద్ధికిన్॥౧॥ ఉ॥ గిరిసుతాకుచద్వయసమంచిత కుంకుమ పంకసంతతా। ముద్రితవక్షుఁ డంఘ వైభవచాటు నిరంతరపాత్రుఁడు। బ్జాద్రిరథాంగుఁ డబ్జజముఖామర పూజితపాదప ద్ముఁడా డభ్రసహాయుండు నిత్యముఁ గృపామతినై మముఁ బ్రోచుఁ గావుతన్॥౨॥ ఉ॥ శ్రీముఖలోచనాంచల సద్మనివిష్టరమునఁ గ్రాలంగా నైనదేవతా।స్తోమంబుఁ జనకాదిస త్సాధుమునిసంకోహంబు సేవింపఁగా।గ్రామోరత్నస చేతుఁడై భువనసిద్ధానంద ప్రదీ పోజ్జ్వల। భామయున్ గంపక ధాతియుమ్మ సకలైశ్వర్యాయురారోగ్యముల్॥౩॥ ఉ॥ యిందిరయుందరోకహృదయమొప్పనివాస ప్రఫుల్లహల్లకో।న్మందిరసుందరయాన నమహారికశుంభలజాతి సజ్జాతం।బిందిరసుందరాంగి ఘనదివ్యవిభూషణభాగ్య గౌరవ।స్మందిరమందు నిల్చి సుషమా వరసంపద నిచ్చుఁ గావుతన్॥౪॥ ఉ॥ పాణియుగంబుఁ తాలము వహించుఁగఁ జేర్చిన పసిఁడింపు గ।ర్వాణికి చంద్రశేఖరుని రాణికి గాంచు చారుసైకత।శ్రోణికి చంచరీకచయ సుందరవేణికి పోషితామరశ్రేణికి నూత్నపుష్పసరసీరుహపాణికి గీర్వాణికిన్॥౫॥ సీ॥ వనజాతభవవక్త్రవరదివ్యసౌధాగ్ర సంస్థితవాసనోచాసుహాస। దేవేంద్రముఖదేవసేవనమస్కృత। పాదకంజాతనే [illegible]వరమహా। వారకసారదతారదశీగచారు శరీరగేహశోభాగహాకర। [illegible]

ణి, నీలాభ్రవేణి। పరమకళ్యాణిపల్లవపాణివాణి। నాదుజిహ్వాగ్రమున నిక్క
దరము గ। ఘనవచోగుంభనలొసంగి మనుచు గాత॥౬॥ సీ॥ ఎవ్వానిబింబ
హేమాంబుజోద్భవభవానీధవభవనమయ్యె। నెవ్వానిపాదాబ్జమిస్సృ
గమస్థావరతిర్యగాధారభూత। మెవ్వానితేజోమహిమసర్వజంతుపీడితత
దంతికంఠీరవంబు। యెవ్వానిసన్మంత్రమీజనసంచయబ్రహ్మహత్యాదిగపా
రము।అట్టిభగవంతుడు దిగంతునంతుమంతు। ననఘతరశాంతునతిదాంత
కృతాంతు। సురవనవసంతుసుస్వాంతు। గిరినిశాంతుపద్మినీకాంతుజపియి
ప్రస్తుతింతు।౭॥

క॥ గణనాథుని సన్నుతసుర। గణనాథుని నిత్యతుషిత గణనాథ
గణనాతీతునినుతవా। గ్గణనాథుని గొల్తుకావ్యఘటనార్థమతిన్॥౮॥ క॥ఇన,
జబుధగురుకవి। శనిరాహుద్విజులగొల్తు సంతోషముచే। ఘనవాహనాదిది
వినుతిక్ష్మాదగజే। తునతివివేకప్రౌఢిన్॥౯॥ క॥ కవితాశాఖాస్థితినై। ప్రవిమ
ఘగోక్తిరామరామయటంచున్। రవమొనరించెడి వాల్మీకివన ప్రియకీరము
కేల్మొద్దుగాగిన్॥౧౦॥ సీ॥వ్యాసశంకరులకు వందనంబొనరించి। కాళిదా
సకరుణవడసి। భారవికవితా ప్రభావంబు వినుతించి మాఘుసత్కవికినమ
రించి। బాణదండులకతిభక్తితో బ్రణమిల్లి శ్రీహర్షభవభూతిసేవజేసి। శ్రీ
మయూరులపూజలు గావించి। జయదేవచోరులసన్నుతించి। వ్యాకరణశా
పండితవరులగొల్చి। న్యాయశాస్త్రవిశారదచ్ఛాయజేరి। అమరశాశ్వత
హలాయుధాది। కావ్యనిర్మాణకర్తల కరుణగోరి॥౧౧॥ ఉ॥ అన్నయమంత్రి
తకవినాథ్యుని భాస్కరుసోమయాజి। పెద్దన్నను శూరయాహ్వయునుదా
లక్ష్మణుకూచిమంచితి।మ్మన్నను రామలింగకవిమాన్యముఖాంధ్రకవీంద్రకోటి
మన్ననజేసివేడెదను మత్కవితామృదువాక్యసిద్ధికిన్॥ ౧౨॥మ॥రసికాధీశుః
టకాది వరశాస్త్రప్రోక్తనానార్థభా।వసదాశివ్యనికాయబోధకుని సర్వ
జ్ఞసంస్తుత్యునా।య సమానోజ్జ్వలశేముషీఘనునివిద్యాపూర్ణకరాన్వయా
రోజారిని యప్పశాస్త్రిగురునిన్। ప్రీతిన్నుతిన్ చేసెదన్॥ ౧౩॥ ఉ॥అష్టకకేసరి
శ్వరసభాంతరసన్నుతకీర్తిశాలి భూ।శిష్టజనోపకారకరసే వితపాద ।శిష్టః
త్య స।ద్గోష్ఠినివైభవేంద్రు కవికోటిశిఖామణి కృష్ణమూర్తినిన్।ఇష్టసి సభా
జలధీశకళానిధి నాశ్రయించెదన్॥౧౪॥ ఉ॥ దిక్కులకీర్తికామనరసేవ ।మిక్కి
పూజ్యవిద్యచే।తిక్కనసోమయాజి। సమదివ్యకవిత్వవచోభిరామునిన్
త్రిచేవెలయుమిక్కిలివంశపయోధిసోమునిన్ ।మక్కువతోడగొల్చెదను మ

సత్కవి సార్వభౌమునిన్॥౧౫॥ శా॥ శ్రీమత్సర్వ నృపాలశేఖర సభాజేగీయ
మానాంచితోద్దామ ప్రాభవసంస్కృతాంధ్ర కృతులం దైవాళి మెప్పించితా। త్సా
మర్థ్యంబున దేజరిల్లె భువి సాక్షాత్పంకజాక్షుండనా। మామాతామహుఁ డైనజగ్గ
కవినిన్మన్నించి కేల్మోడ్చెదన్॥౧౬॥ శా॥ ఆత్రేయాఖ్య పవిత్ర గోత్రభవుగో
త్రాధీశ్వరస్తుత్యచారిత్రున్ రాఘవపాండవీయ వసుచారిత్రాది కోశస్తవా। క్షి
త్రార్థజ్ఞుని సత్కవీశ్వరుని లక్ష్మీనారసింహాఖ్యునిన్। మిత్రుంతత్త్వవిదుంమద
గ్రజుని నెమ్మింగొల్తున శ్రాంతమున్॥౧౭। ఉ॥ ప్రాణసమానబంధు పరిపంథిస
మూహబలాహకోజ్జగ। త్త్రాణుని సుందరాంగజిత పంకజబాణుని నిత్యపూజిత।
స్థాణుని మేదినీరమణసన్నుతసర్వకళాప్రవీణునిం। జాణనుపూర్వవంశభవచంద్రుని
మంగయమంత్రి మెచ్చెదన్॥౧౮॥

తే।గీ॥ సుకవిపరభృతవాక్యముల్॥ గుకవిగాకపక్షులకువిన ప్రియములే ప్ర
తిదినంబు। సుకవిపరభృతవాక్యముల్ గుకవిగాక పక్షులకు విన ప్రియములే ప్రతి
తిదినంబు॥౧౯॥ క॥ అనియిష్టదేవతావందనమును పూర్వకవివర్ణనమును గురు
వందనమును కుకవులనిందయు నొనరించి కడువేడ్కఁగ దురనుల్లములోనన్॥౨౦
క॥ ఘనహైమవతీపరిణయ। మనుశృంగారప్రబంధ మతివేడుకతో। నొనరింప
బూనియీకృతి। కనఘుం డెవ్వాడు నాథుఁ డౌనో యనుచున్॥౨౧॥ వ॥ అనివిత
ర్కింపుచున్నసమయంబున॥౨౨॥ సీ॥ నీలజీమూతాంతరాళసంచారచంచలరీతి
సిరియురస్థలిఁ జెలంగ। ప్రాగ్దిగ్రికూటస్థభాస్కరబింబంబు డంబునఁ దలకిరీటంబు
మెరయ। నీలాద్రిపార్శ్వస్థబాలాతపంబు చందంబున వంగవస్త్రంబు మెరయ। శ
రణాగతుల గావ బిరుదుగట్టినరీతి భుజశాఖపయిబాజుబొందు మెరయ। పాంచ
జన్యసువర్ణసప్రభ బురింగ। కౌస్తుభాదులకాంతులుకడలుబర్వ। లీలనొప్పారి వే
ణుగోపాలమూర్తి। స్వప్నమునబల్కెనను గాంచి సదయుఁడగుచు॥౨౩॥ సీ॥ నీ
ప్రపితామహుండు ప్రపంచ ద్విజవంశరత్నము భగవత్ప్రధాని। నీపితామహుఁడు
ద్ధనిరతాన్నదానవర్ణితకీర్తి వేంకటకృష్ణమంత్రి। నీతండ్రి సర్వవిద్యాతంత్రమం
త్ర వస్త్యేంద్రమంత్రి రామయ్యమంత్రి। నీపెదతండ్రి కాశీపుర సేత్వంతరద్విజ
నుతుఁడు తిరపతిమంత్రి। చిన్నతండ్రన్నభూపసభాంతరాళ వాక్యశౌర్యుఁడు భగవ
త్ప్రధాని। నీచినపినతండ్రి భూచక్రబంధు చింతామణి యనదగు కామమంత్రి। నీ
చినపినతండ్రి మాధవపదాబ్జభక్త్యున్నత తేజుఁడమ్మన్నమంత్రి। నీమాతవనితాశిరో
మణి సుచరిత్ర। పసగుణాకరంబ నరసమాంబ। నీయగ్రజన్ముఁడు నిరుపమకవితా
ప్రసిద్ధుఁడు లక్ష్మీనృసింహమంత్రి। నీవు మత్పాదభక్తసందీపితార్య। జనదయోఁడి

తకవితాప్రశస్తిమతివి। యవనిసాత్రేయగోత్రసంభవప్రశస్తకీర్తిచాగంటివేంకటకృష్ణమంత్రి॥ ౨౪ క॥ నీమదిని జేయబూనిన। హైమవతీపరిణయంబు నస్మత్కృతగా। నీమీయిచ్చినవిమ్మాట। క్షేమమునమహారునీకు క్షితిలోకమునన్॥ ౨౫ క॥ కృతిక్షితిపతులకొసంగిన। నతికుతుకముతోడనిత్తురర్థము హారి। ప్రతతుల వేటికివాటికిప్రతిగానిచ్చెదనునిహాపరప్రాభవముల్॥ ౨౬॥ వ॥ అనిపల్కి యుద్దేవుండంతహ్లాదితుండైన నంతటమేలాలించివర్ణాధ్యాతవారావారమగ్నమానసుండనై మదీయపుణ్యంబునపురాణపురుషుండైన సరోజనేత్రుండు గన్పట్టినింతకన్న శుభంబెన్న నెయ్యదియదియునుంగాక॥ ౨౭॥

గీ॥ అఖిలసద్వస్తుతతిగల యబ్జనేత్రుడా కుచేలునియటుకులకాసపడిన రీతినే జేయబూనినకృతియడుగుట। చిత్రచిత్రంబులీతనిచిత్రకథలు॥ ౨౮॥ చ॥ కలగనిమేలటంచు ఘనకార్యదురంధరుజగ్గరాజు నాత్మలఘునిసుందరాహ్వయుని నంచితభక్తినిబుచ్చి రాజునిం। బిలిచిత్రసోదరుల్ వినగ బ్రీతిజనింపగ స్వప్నమంతయుం। దెలిపినసంతసించితమతెల్వగనంబడబల్కిరట్టులన్॥ ౨౯ గీ॥ అన్నమనపుణ్యమునకృతియడిగెహరిశు। భస్యశీఘ్రమనేపరవాటిదలచి। వేణుగోపాలమూర్తికే వెళనొసగుమనిన నేనును సంతోషమాత్మనొందె॥ ౩౦॥ షష్ఠ్యంతములు॥ క॥ శ్రీధరునకుమందరవసు। ధాధరధరునకువప్రజ్ఞితవాప్రిపృథ్వారాధరునకుతల్పీకృత। భూధరునకువిభవవిజితపురుహూతునకున్॥ ౩౧॥ క॥ శ్రీదునకుత్యాగవిజిత। శ్రీదునకుఘనశోవిహాసితశివచంద్రశరత్కా। దునకు వేదసన్నుత పాదునకునిరస్తసర్వభవఖేదునకున్॥ ౩౨॥ మాధవునకుసతతనుతా। మాధవునకు రక్షితేంద్రమానివచరా। మాధవునకుసురజనవనమాధవునకుభక్తలోకమందారునకున్॥ ౩౩॥ విష్ణునకుసతతపాలిత। జిష్ణునకుసమస్తభక్తజీవనవరవర్ధిష్ణునకు సహిష్ణునకుం। కృష్ణునకుంగోపికాపరిచరిష్ణునకున్॥ ౩౪॥ క॥ హరికింరక్షితకాననకరికిం విజితప్రమదమకరికింనరకే। సరికింపాలితపద్మజహరికింరిపుమత్తనాగహరికందరికిన్॥ ౩౫॥ గోపాలచక్రవర్తికి। గోపాలప్రముఖదేవకులపాలునకున్। గోపాలవాహసఖునకు గోపాలవుజస్కునకును। గోపాలునకున్॥ ౩౬॥ అభ్యుదయ పరంపరాభివృద్ధిగానాయొనర్పంబూనిన హైమవతీపరిణయంబునకుకథాక్రమంబెట్టిదనిన॥ ౩౭॥

క॥ పుణ్యంబుపుణ్యజలలా। వణ్యంబుమునీంద్రముఖ్యవాసాఖిలసాద్గుణ్యంబు। నైమిశాఖ్యా। రణ్యంబు జెలంగెమున్నరణ్యంబులలోన్॥ ౩౮॥ చ॥ హరులుమదేభసంఘములు వ్యాఘ్రసమూహముగోచయంబులున్। హరులును నీలకంఠములు నాఖుభుగుస్థురుఫుల్ పృకాళులున్। హరులును జాతివైరము బునకేడమానును సఖ్యమూను

తద్వశేముని రాజిసాధుకృతవర్ణితపూతతపోబలంబునన్॥ ౯॥ ఉ॥ అక్కడశౌ
నకాదిమునులందరునొక్కమహాధ్వరంబు పెన్మక్కువతోడఁజేయమునిమాన్యుఁడు
సూతుఁడుగానవచ్చినన్। పెక్కులుమానిచెకథలు ప్రీతిజనింపగవిఱచు వేడ్కతో
నక్కరుణాసముద్రునకునందరుమౌనులుబల్కిరిట్టులన్॥ ౧౦॥ క॥ పూతచరిత్రు
డవునుబహుశ్రుతికోవిదుడవు నిఖిలాగమవిజ్ఞాతుడవు సర్వసుగుణోపేతుడవు
మునీంద్రమనముప్రీతంబొందెన్॥ ౧౧॥ క॥ వరమునిహితహైమవతీ। పరిణయకథ
వినగగోరి ప్రార్థించితిమప్పరమ। కథ చెప్పుము మమ్ములపరమానందాబ్ధిదేల్చభావింప
గదే॥ ౧౨॥ చ॥ అనవిని సూతుఁడిట్లనియె నమ్మునిచంద్రులతోడవేడ్కతో। ననఘ
చరిత్రులార యిదిన్యాయమె సర్వకథాజశేముషీ। ఘనులగుమీరుమమ్మడుగుకారణ
మారయమత్పరాకృతా। భినవతపోవిశేషభవపనభవత్కరుణాకటాక్షమే॥ ౧౩

క॥ మునులార సంతతాశ్రిత। వనులార సమస్తలోకవందితులారా। ఘ
నులార మోక్షపదచిం। తనులార వినుండు సావధానైకమతిన్॥ ౧౪॥ క॥ హిమ
వంతుడు సతతాశ్రిత। హిమవంతుడు శృంగచుంబితేనోడునభో। హిమవంతుడు
సుమనుతసుమ। హిమవంతుడు వెలయుపర్వతేశుడు దీప్తిన్॥ ౧౫॥ సీ॥ సతతాగ
మాంతపూజితపాదుడు మరాబ్జ లోచనా క్రాంతాక్షిగోచరుండు। చారూత్త
మాంగస్థచంద్రుండు భద్రాశ్వ నాగకంకణశాలిభోగిసేవ్య। డర్జునాచలధైర్య
దుర్జనసంహారశక్తిప్రధానదీక్షాపరుండు। గజదానవారిసద్గతతపశ్చరణుండు
భూధరవరధర్మపూజితుండు। రాజహంసచక్రరాజితు। డాత్మభూదేవతాగ్ర
జుండు దేజరిల్లె। నీశుడనగనగ్గిరీశుండులోకైక। సన్నుతుండుగోత్రచక్రవర్తి॥
౧౬॥ గీ॥ నాగరాజార్తిసంహారనగధరుండు। నరకవైరిసుదర్శనానందనుండు
కాంతమణికాంతిశాలియనంతమూర్తి। రంగదుత్తుంగభూధరపుంగవుండు॥ ౧౭

గీ॥ సత్యలోకనివాసుండు చతురతుండ। సామజానేకశబ్దుండు శారదే
శ్వ। రాబ్జసంతానసత్సమాఖ్యాకరుండు। స్వర్ణగర్భుండు గాడెయీశైలభర్త
౧౮॥ గీ॥ అభ్రమాతంగతతిచేతన మరలోక। వాసభృగుచేతనిగ్జరవంశజాత। కా
రణముచేతశతకోటికరులచేత। నింద్రుడననొప్పనప్పర్వతేంద్రుడెపుడు॥ ౧౯॥ గీ॥
నాకరక్షకవైరిమైనాకపక్ష। రక్షణపరాయణుండప్సరఃకర। ద్విరంగమందార
జాతకారణతనుండు। యితనిరత్నాకరుండనుటేమితప్పు॥ ౨౦॥ గీ॥ హంసరా
జకుజబుధాదిత్యగురుభృగు। జాతమందసింహికాతనూజ। కేతుచక్రధారిగిరి
వాసధర్ముండు। రత్నసానుడీధరాధరుండు॥ ౨౧॥ సీ॥ గంగాసితగ్రీవగణనివాస
ముగల్గు కైలాసగిరిరీతిగాంచుటరుదె। సతతంబుహరిచరస్థానమైవిలసిల్లు

హరిపురప్రఖ్యాతి నలరుటరుదె। అతిపుండరీకజా తాగమతతిగల్గ సత్యలో కఖ్యాతిసలుపుటరుదె। హరిచందనారామ హరులచే జెన్నొందు। విబుధలోకమురీతి వెలయుటరుదె। పాదసంతతిప్రవృత్తిచేతబరగియుండు। పద్మబాంధవురీతిని బరగుటరుదె। సీతధామసమాఖ్యను జెందగాను। యిందువైఖరివిఖ్యాతి జెందుటరుదె॥౪౨॥ క॥ అనగపతిసతి వెలయున్। మేనకసౌందర్యవిజితమేనక విలసన్మేనకటాక్షజగుణాపర। మేనకరద్విషన్మణియు మేనకరుణచేన్॥౪౩॥ ఉ॥ ఆకలకంఠియంయగనెవ్వసుధాధరచక్రవర్తియై। నాకసమాహ్వయస్విబుధనాయకహస్తధృతాంతిక్షుధా। కులిశానపాయతనురాజితపక్ష యుగప్రభుండురత్నాకరకేళికాగృహనచాతిని వాసిసప్రఖ్యాతిసేన్॥౪౪॥

క॥ పిమ్మటగర్భనుబూనెను। నమ్మహీధరరాజుదేవి యామ్మేనకమో। దమ్మునపక్షమువచ్చి। బ్రహ్మగద్విజరాజరేఖ దాల్చినరీతిన్॥౪౫॥ శా॥ మించెన్సుభ్రనరరాజుపత్నికరుచుల్ మెచ్చిక్కెనెమ్మోముగ। న్పించెన్నెల్లనిదమ్మిభంగివరుచైతన్యాన్ను జెన్నొందెశో।భించెన్గానుతనుత్వమూని చివళుల్పొంపొందసాగన్నిజ్యం। భించెనోక్కారెక్కలుగర్భసంస్థితశిశూద్యద్వృద్ధిక్రమంబొప్పగన్॥౪౬॥ క॥నవకోమలిగర్భమునకు।నవమాసములెల్లనిండెనానాటికిమా।ధవదయమేనకసతికిబ్ర। సవవేదనగల్గెవృద్ధసమ్ముదమలరన్॥౪౭॥క॥ ఘనలగ్నంబునమేనకగనియెన్నవమలరనిత్యకరుణోపేతన్। తనుజాతంబునుఖనిజనితపనజాతంసకలలోకవందితన్॥౪౮॥ సీ॥ సంతోషమునసురసంతతివర్షించె సంతానముఖపుష్పసంతతులను। అందందదేవతాదుందుభుల్దిక్కుల యందుమ్రోయించిరానందమొంద। మేనకాద్యప్సరోమానవతీగణముల్ బూనిసటించిరాధ్యానమునను। గానవిద్యామణుల్గానగంధర్వుల నూనతవాడిరిగానమప్పుడు। మందమందంబుగావీచెమందపవను। డఖిలజనులకుసమ్మోదమలరుమంచె। గంహ్వరీగకవంశశేఖరునకప్పుడు। పుత్రికాజాతజాతప్రముదమునోపన్॥౪౯॥

క॥ ఉర్వీధరకులనాధుడుపర్వాజ్ఞభాగ్యయయినపట్టికిపెన్మిన్। పార్వతియనియాహ్వయముడెగీర్వాణులు ఘూజనుఱుర్గిరీశవిరన్॥౫౦॥ చ॥ దినదినమాసమాసములధీమణియయ్యివిలసిల్లిరేఖకాంతి [illegible] వృద్ధిబొందుచునునాడుచుబాడుచునవ్యనవ్వుపు। త్రికాగసమా [illegible] ప్రమదాంబుజబొంగెనంబుజా। ననచెలికత్తెజోడులననాంతమునోవరూపవేషకన్॥౫౧॥

సీ॥ బొంగైనయంజెలసందడిచాలదు పింపలుసేయుచుగందళింప। మణిగణఖచితకంకణనిస్వనంబులురఘుణఘుణ [illegible] యుచుంగ।తళుకయినన

వరత్నత మ్మెట్లువీనులతళతళతళతళతళ జెలంగ। నసితపుమేచాయ దెసలెల్లనిండు
చుమిసమిసమిసమిసమిస జెలంగ। గట్టుదొరపట్టిచెలికత్తెగమిలగూడికి ముట్టి
కొనజుట్టికొనితమిబట్టుగొనుచు। దాటిదాగుడుమూతలాడేటివేళ। గనెడువా
రలకానందకరముగాదె॥౧౨॥ వ॥ యిట్లుగట్లరాయునిరుతచిరుతనవ్వు జెలంగ
చెలికత్తెగములంగూడిధరాధరాధీశ్వరునికురంగటమెలంగుచుండెనంత।౧౩॥సీ॥
హారనీహారడిండీరపటీర సన్నిభదేహకాంతులుదిశలుబర్వ। పుణ్యనదీజలపూర్ణ
మై జెలువొందివిలసిల్లువరకమండలముతోడ।జాల ప్రభాకరపల్లవారుణకాంతిస
మమైజలగుజటాచయముతోడ। పాండురభూతిలేపనసంకులంబైనతనువునయ
జ్ఞసూత్రములతోడ। వీణచేబూనియేపిగోవిందకృష్ణ। పాహిమాం దేవమే
ముదం దేహియనుచు। ధారుణీధరనాథుని జేరవచ్చె। నారదుండురుగానవిశా
రదుండు॥౧౪॥ శా॥ యీరీతింజనుదెంచినట్టిమునిరాజేంద్రుండగన్ జూచియా
ధీరాగ్రేసరుడయినపర్వతకులాధీశుండు సద్భక్తితో। నీరేజాసనసంభవాంఘ్రు
లకుపాణిద్వంద్వముంమోడ్చిదా। గోరన్ వచ్చినకారణంబిపుడునాకున్ దెల్ప
మంచున్ వేసన్॥౧౫॥ క॥ నారదతనువిజితశర న్నారదనీరాకవలననిఖిలంబును
చేకూరెంభాగ్యములబ్బెనుధారుణిగలగిరులలోనధన్యుడనైతిన్॥౧౬॥
వ॥ అనినధారుణీధరునకునారదుండిట్లనియె॥క॥ పర్వతకులవరవినుమీ।
పార్వతినీయింటబుట్టిపబలగనీకున్।సర్వముగల్గుటచిత్రమె। గీర్వాణనుతప్రకీ
ర్తి ఖేచరమూర్తీ॥౧౭॥ క॥ అనిపల్కెనంతపార్వతి।జనకునిగనుగొనగనాటచా
లించిరయం।బున జనుదేరగగనుగొని।మునివల్లభుడిట్లులనియెముదమెదగదియన్
౧౮॥ క॥ యీతరుణికిభూతేశుడు। చేతఃపతియౌనువినుముజెప్పెదరామ।శ్వే
తలపతితారకజపమీతన్వికినెరుగ జెప్పునిదినిజమనఘా॥౧౯॥క అనిపలికివారిజాస
న।తనయుడుజనినంత శైలతతినాథుడు పే।ర్మినితనతనుజనుగనుగొనిమనమునవా
నందవార్ధిమగ్నుండయ్యెన్॥౨౦॥ ఉ॥ అంతటకుంభినీధరకులాధిపనందనవేటకా
తోడనో।ఇంతినిజేరబిల్చిభువనేశుడుమత్పతియౌనటంచువే।దాంతవిధిజ్ఞుడుత్తము
డుదారుడునారదమౌనిబల్కెనీ। వింతదలంప చిత్రమరవిందనిభాక్షిజగంబువా
రికిన్॥౨౧॥మ॥అనుచున్ బల్కెగిరీంద్రసంభవకునయ్యబ్జాక్షిబల్కెంశరధ్వజజాతా
యతనేత్రినారదుడుసర్వజ్ఞుండులోకంబులం।దనయంబుంజరలాడుచుంగతభవి
ష్యత్కార్యవిజ్ఞానినై।జనుమానిందునివాక్యముల్ దలపనిస్సారంబులేలయ్యెడిన్
౨౨॥ వ॥ అనిపల్కినతిదనంతరంబ॥ఉ॥ జెక్కులుస్నిగ్ధభావమును జెందెగనుం
గవనల్లనయ్యెచ।న్నుక్కులమొక్కలేర్పడియె మోముమిసల్ జలరేగెమధ్యముం।జి

క్కడొంగా నారుకరిచీమలబాగున తేజరిల్లెనా। చక్కెరబొమ్మ కప్పగిదిచక్క నిజవర్ణమంకురింపగన్॥ ౭౩॥మ॥ సరసీజాక్షికిగల్గి జెన్నల రెవాసంతంబురీతిఁబ్రభా। స్వాపవక్షోవహకారకంబులును చంచద్వాక్ప్రకాలాపముల్।వరబాహాద్వయ వల్లికల్ కరపదద్వంద్వోల్లసత్పల్లవాం।కురముల్ సంతతదృక్ప్రసారమదభృంగుల్నాభిపున్నాగముల్॥ ౭౪॥ సీ। పున్నాగపున్నాగపున్నాగముల గెల్చు రామనాభిరూపకోమలతతులు। సారంగసారంగసారంగముల గెల్చు కాంత వేణిదృష్టిగమనములును। హరిరాజహరిరాజహరిరాజముల గెల్చు వామాక్షి ముఖమధ్యవాక్యములును। జలజాతజలజాతజలజాతముల గెల్చు కలకంఠికరగంధకంధరములు।అనుచుజూచేటివారలకబ్బురంబుగాగబొగడికగాంచెనుగహ్వాగ్రధరాన్వయాగ్రణిసుత దేవయక్షగరుడ। కింపురుషకిన్నరస్త్రీలసొంపుమిగిలి॥ ౭౫॥

సీ॥ తరుణిదేహచ్ఛవిసరిరాక చంచలచంచలలైయెమబ్బుచాలుజేరె। నింతిబాహువులతో నీడురాకలతీగతీగలైయెకుజనులదిరిగి చుట్టె। సతియూరువులతోడసాటిరాలేకంటిఅంటలైపొరలచేసివదుచుండె। ఎలనాగపిక్కలకెనగాకనారిపొట్టలోరిపొట్లలైనీటవ్రాదిగియుండె। పొలతిశబ్ద్రగహంబులబోలలేక। సొలసిశ్రీమానిశ్రీవేలజుట్టబడియె। లేమపదములకుస్థిరంలేకనేమొ। నీరజమ్మునీరజంబొచునీటదాగె॥ ౭౬॥ ఉ॥ చుక్కలుచుక్కలవ్రేవల సుందరిగోరులబోలలేకస్త్రీ।ముక్కునకీడురాకసువ్రభు క్కలికాసముబగానిదాడైనెం। కెక్కడిదానసుంచు వెలుగెకుక్కడుగక్కలుబూలితోడియు। చక్కెరబొమ్మక్రొంబెరవిసాటిసరామనిజారెబింబముల్॥ ౭౭॥వ॥ [illegible] నిశ్చినసిగ్గుగుందెన। చ్చిలుకలకొలిచుచల్కరస [illegible] ంజలంచెనా। ఫ్రుంబు [illegible] హెంచిగగ్గానితుబుక్కసంయూపిరి [illegible] జలనరవేతిసర్వగనిచంద్రిక ఫేనముల్లెల్లబోయెడెన్॥ ౭౮॥ క॥ [illegible] విక్రంబులసాటి [illegible] పగభూ। చక్రముల [illegible] ములకు వక్రము [illegible] గిరులు [illegible] ॥ ౭౯॥ గీ॥ చానపిదుదుల [illegible] నని। [illegible] మారులతిరిగెటిరిగ। గావచక్రముసఖ్యముబూనరేదు। [illegible] సముమొరవెట్టి [illegible] చుండె॥ ౮౦॥ క। నీలమ్ములుచమరీమృగ వాలమ్ములజాలములు [illegible] ॥ వాలమ్ములలాలాంబకవాలుగురులసాటిరావు [illegible] ॥ ౮౧॥ [illegible] శృంగారముగల। [illegible] తోదరిమెలగుచుండెజగనిజ్జం। [illegible] జనిపగబనక। [illegible] లపల్కడవసించుబాలకరీతిన్॥ ౮౨॥ క॥ [illegible] తేజరిల్లె [illegible] సిరి [illegible] ॥ [illegible] నెంచగ।హరిజసంభవ [illegible] ॥ ౮౩॥ [illegible]

ధాత్రీధర నాథుండు ప్రమథగణావృత భద్రమూర్తి। గంగాతరంగిణీ కలితశిర స్కుండు భద్రప్రదాయక భద్రహయుండు। బాలాబ్జభూషితపరమోత్తమాంగుండు శక్రాదిదేవతాసన్నుతుండు। సరసీరుహాంబకసంతతమిత్రుండు సకలసర్వంసహాచక్రరథుండు। కాశనీకాశకాశపాకాశ సింధు। హారనీహార హీరపటీర శారదాభ్రమందారశక్రహయాబ్జచంద్ర। సమశరీరుండు శర్వుండు శంకరుండు॥ ౧౦॥

శా॥ దక్షాధీశతనూజ దాసిమదిలో తాపంబునం దేవతా। ధ్యక్షుం డవ్యయుడప్రమేయుడు శివుండ ప్పంకజాతాక్షి శ్రీ। తత్క్షోణీధరపుత్రియై నదనుచుం దావేటకై జూడగా। నుత్కృష్టంబుగ నెక్కువచ్చె నుగరీం దోర్ద్యానమధ్యోర్వికిన్॥ ౧౧॥

ఉ॥ రాజకళాధరుండు దినరాజసమానవిభుండు సర్వది। గ్రాజనుతప్రభావుడహో రాజధరుండు తపంబు సేయగా। దాజను డెంచెనంచు విని తాపసవర్యు నుతించి భూమిభృ। ద్రాజకుమారికామణిని రాజనిభాస్యను జూచి యిట్లనున్॥ ౧౨॥

శా॥ రావే చంద్రనిభాననా గుణవతీ రావే జగన్మోహినీ। రావే రాజితపద్మనేత్రి తనయా రావే ప్రవాళాధరీ। రావే కోకిలవాణి దంతిగమనా రావే త్రిలోకేశ్వరీ। రావే లేయని చేరబిల్చి శిరమాఘ్రాణించి బల్కె న్నృపన్॥ ౧౩॥

శా॥ ఓతల్లీ జగదీశ్వరీ సకలభాగ్యోపేత నానాకళా। తీతప్రజ్ఞ మదీయ పుష్పవనిలో తేజఃప్రభావంబుగా। భూతాధీశుడు దారభావజపమామూలంబుగా బూనితా। ప్రీతిం జేయుచునుండె నచ్చటికి పుత్రీ వేగనీ వేగుమా॥ ౧౪॥

క॥ జనిశీశునిగను గొనినీ। వనయమున తనాజ్ఞ పనులనతివినయముతో। నొనరించిన నతనికరుణ। మనమున జనియించు కోర్కె మరిసిద్ధించున్॥ ౧౫॥

క॥ మునుపటిముని సంఘములకు। వనమున నుపచారమునకు వారిజనేత్రల్। జని సేవ జేసి హృదయం। బున గలకోరికల నెల్ల బొందిరి తల్లీ॥ ౧౬॥

ఉ॥ కావున నీవు వేగిరము కంజదళేక్షణ వేటకైతో మహా। దేవుని సేవ సేయుమని దెల్పిన సంభరితాంతరంగయై। గ్రావకులేంద్రసద్గుణవిరాజితపుణ్యచరిత్ర తండ్రి నే। నీవచనంబు దప్పటకు నేరను నేగద నట్లజేసెదన్॥ ౧౭॥

వ॥ అనిపల్కె॥

చ॥ కురులు జడల్లివర్త్రిమున కుంకుమబొట్టిడి కన్నుదోయినిం। తిరముగ కజ్జలంబిడి శ్రుతిద్వయభూషణముల్ జలంగసుం। దరమగు నీవిమీర వరధౌతపటంబు బిగించి చందనం। బరుదుగ బూచి మేననగలన్ని ధరించి దగం గ వేటకై తోన్॥ ౧౮॥

క॥ నెచ్చెలిగుంపులతోడను। ముచ్చటలాడుచు సుభువన మోహనలీలం। అచ్చటవారలు మెచ్చగ। వచ్చె న్నచ్చానదేవ వల్లభుగానన్॥ ౧౯॥

వ॥ వచ్చి కరవలయంబుల నలుగడలు నలుగడలు జలంగా శేషవలయు మోలి నిల్చి నిటలతటఘటితాంజలిపుటయై యిట్లనియె॥

సీ॥ రజితాద్రివాసా

ధాత్రీధరనాథుండుప్రమథగణావృత భద్రమూర్తి।గంగాతరంగిణీ కలితశిర
స్కుండు భద్రప్రదాయకభద్రహయుడు। బాలాబ్జభూషితపరమోత్తమాం
గుండు శకాద్రిదేవతసన్నుతుండు। సరసీరుహాంబకసంతతమిత్రుండు సకలస
ర్వంసహాచక్రరథుడు।కాశనీకాశకాశపాకాశ సింధు।హారనీహార హీరపటీర
శార।దాభ్రమందారశక్రహయాబ్జచంద్ర।సమశరీరుండుశర్వుండుశంకరుండు॥
౧౦॥ శా॥ దక్షాధీశతనూజదాసిమదిలో తాపంబునందేవతా। ధ్యక్షుండవ్య
యుడప్రమేయుడుశివుండప్పంకజాతాక్షిశే। తక్షోణీధరపుత్రియైనదనుచుందా
వేట్కఁజేబూడగా। నుక్షశ్రేష్ఠము నెక్కవచ్చెనుగిరీంద్రోద్యానమధ్యోర్వికిన్॥
౧౧॥ ఉ॥ రాజకళాధరుండుదినరాజసమానవిభుండుసర్వది। గ్విజనుతప్రభా
వుడహిరాజధరుండుతపంబుసేయగా। దాజనుదెంచెనంచువినితాపసవర్యును
తించిభూమిభృ। ద్రాజకుమారికామణినిరాజనిభాస్యనుజూచియిట్లనున్॥౧౨॥
శా॥ రావేచంద్రనిభాననాగుణవతీరావేజగన్మోహినీ। రావేరాజితప
ద్మనేత్రితనయా గావేప్రవాళాధరీ। రావేకోకిలవాణిదంతిగమనా రావేత్రిలో
కేశ్వరీ। రావేలేయనిచేరబిల్చిశిరమాఘ్రాణించిబల్కెన్నృపన్॥౧౩॥
శా॥ ఓతల్లీజగదీశ్వరీసకలభాగ్యోపేతనానాకళా। తీతప్రజ్ఞమదీయ
పుష్పవనిలోతేజఃప్రభావంబుగా। భూతాధీశుడుదారభావజపమామూలంబు
గాబూనితా। బ్రీతింజేయుచునుండెనచ్చటికిపుత్రీవేగనీవేగుమా॥౧౪॥క॥ జనిఈ
శునిగనుగొనినీ। వనయమునతనాజ్ఞపనులనతివినయముతో। నొనరించిననత
నికరుణ। మనమునజనియించుకోర్కెమరిసిద్ధించున్॥౧౫॥క॥ మునుపటిముని
సంఘములకు। వనమునసుపచారమునకువారిజనేత్రల్। జనిసేవజేసిహృదయం।
బునగలకోరికలనెల్లబొందిరితల్లీ॥౧౬॥ఉ॥ కావునసీవువేగిరముకంజదళేక్షణవే
టకఁతోమహా। దేవునిసేవసేయుమనిదెల్పినసంభరితాంతరంగయై। గావకు
లేంద్రసద్గుణవిరాజితపుణ్యచరిత్రతండ్రినే। నీవచనంబుఁదప్పటకునేరనునేగద
నట్లజేసెదన్॥౧౭॥వ॥ అనిపల్కి॥ చ॥ కురులుజడల్లివర్త్రిమునకుంకుమబొట్టిడి
కన్నుదోయినిం। తిరముగకజ్జలంబిడిశ్రుతిద్వయభూషణముల్జలంగసుం। దర
మగుసవిమీరవర ధౌతపటంబుబిగించిచందనం। బరుదుగబూచిమేననగలన్నిధ
రించిదగంగవేట్కతోన్॥౧౮॥క॥ నెచ్చెలిగుంపులతోడను। ముచ్చటలాడుచు
నుభువనమోహనలీలం। అచ్చటవారలుమెచ్చగ। వచ్చెన్నచ్చానదేవ వల్లభుగా
నన్॥౧౯॥వ॥ వచ్చికరవలయంబుల నలుగడలు నలుగడలుజలంగా శేషవలి
యుమోడ్లనిచ్చినిటలతటఘటితాంజలిపుటయైయిట్లనియె॥సీ॥ రజితాద్రివాసా

మాయఘనలోకస్తుత్యశీలాయవా। క్సరసీజాతముఖీశ్వరాయకరుణాసాన్ద్రాంతా యధీరాయభా।స్కర తేజోవిభవాయరాత్రిచరజిగ్దర్భాయతుభ్యంనమః॥౧౦౦

క॥ అంచుంవేల్పులునల్వను। తించితపోమహిమచేతదితిసుతుడువిజృం(భించిత మువంచిబలమున। మించినకార్యంబుపక్రమించిరిదెల్పన్॥౧౦౧॥

క॥ తారకుడనునొకదానవ। వీరుడువీరాంతకుండువిపులబలుండై।మూ తివిధంబునవేల్పుల। దారందోలెంనికేమిబలుకుదుమనఘా॥౧౦౨॥సీ॥ బలశాసను నకునుబలశాసనుండయ్యె నగ్నిదేవునకుదానగ్నియయ్యె। కాలాంతకునకునుకా లాంతకుండయ్యె రకసినీ రేనికిరక్కసయ్యె। తోయదత్మునకునుతోయదత్ముండ య్యె వాయుదేవునకునువాయునయ్యె। చాగగానికివంతచాగకాడయ్యెను భీ మునకెన్నగాభీముడయ్యె। నష్టదిక్పామజంబులయామణంచె। సిద్ధకిన్నరవరుల ప్రసిద్ధిమాన్చె। నప్సరస్త్రీలతోడేలెనతనుకేళి। వరతపోధనులగు మౌనివరు లజంపె॥౧౦౩॥

వ॥ యివ్విధంబునలోకదారకుండగు తారకుండుగావించుబాధలు బోధపరచి వానిసాధింప నుపాయంబుశోధింప వలయునని ప్రాధేయంబునదీనులై యున్న దేవతాసమూహంబునుంగాంచి దీనదయాళుండుగావున వారలకలకలంబులు వారించి విరించియిట్లనియె॥ ఉ॥ దేవతలారమీరిపుడు దెల్పినబాధలనెల్లవింటి న। ద్దేవవిరోధినాజినివధింప సమర్థుడగానుపార్వతీ। దేవినిచంద్రశేఖరుని ధీ యుతులైదగగూర్పుడంత। దేవావనమూర్తిబుట్టిదితిజాధిపుబేరణగించుభ్యో రునన్౧౦౪॥

చ॥ పరిపరివృద్ధిబొందెనని భావములంకడుచింతవీడుడీ। సురవరులార సజ్జనులశోకముదుష్టతరశ్చమోక్షయా। కరమనిమీరెరుగరెజగత్త్రతి భారనివా రకుండుమే। శ్వరుడెగలండుమామకవచస్థితినమ్ముడు పొందుమేలగున్॥౧౦౫॥ క॥ ఇత్తెరగునకరుణాకర। చిత్తుండైనలువబలుక జీమూతహయుం। డత్తరిమో దంబునసుర। సత్తములిరువంకగొల్వజనియెం దివికిన్॥౧౦౬॥ క॥ జనిదేవసభా మధ్యం। బునగూర్చునిగురునకనియెపురుహూతుండీ। శునినగజనెట్లుగూర్పగ। ననుకూలంబనినతనికతడిట్లనియెన్॥౧౦౭॥ గీ॥ విన్నవించెదదేవేంద్రవినుము నాడు। పలుకులికార్యమునరింపపద్మశరుడె। గాననెవ్వరుశక్తుబుగాననతని। దలుపుమనతంతదలచెకందర్పునతడు ॥౧౦౮॥ వ॥ తత్క్షణంబ॥ సీ॥ పసిమిగు లేడుకుసుంబాపాగతలచుట్టి। తుమ్మిపుప్వులదండదట్టిజుట్టి। బంగారురంగు స్ఫూటంగిమేనఘరించి। మొగలిపూచాకుదామొలనుదాల్చి। కీరముల్పూచినమా

రుతరథమెక్కి। డంబైనమీనధ్వజంబుగ్రాల। చెరుకువింటిగాణినికరమునఁగీలించి। ములుకులుబత్తళికలనునిల్పి। గండుతుమ్మెదగమిమ్రోలదండనడువ। పరభృతంబులగమిబరాబరులుసేయ। దండువెడలెనుహరికొమరుండు దేవ। వసునిగానఁగదోషితామరుడుమరుడు॥౧౦౯॥

సీ॥ అంకపీఠస్థరత్నంబుజాక్షీమణి। తళతళమెఱయుచుంచలయుఁగాఁగ। పాంథజనాళిసంబాధితకోకిల ధ్వనులనుల్కాదిసంతతులుగాఁగ। విరహిణీజనములవెతఁజేయుషట్పద। జ్యాధ్వనిదూరగర్జనములుగాఁగ। భువివియోగులనేయుపుష్పశరంబులుతుళ్ళితూలెడి వడగళ్ళుగాఁగ। దశదిశాభాగములనొప్పుతనుపుకాంతి। తరుచుగాఁగప్పసాగినతమముగాఁగ। నంగజుండనుపుష్కలాహ్వయఘనుండు। పూని దేవేంద్రుఁగనుఁగొనఁబైనమర్యె॥౧౧౦॥

క॥ కందర్పుఁడుకడుపేర్మిని। సుందరనంకమునఁజేర్చి శుకవాహనుఁడై బృందారకపతిగనదా। నందంబునజనుచుబలికెనమ్మానినితోన్॥౧౧౧॥ ఉ॥సోమశిఖాస్యయుల్లదుగొంచూడు సమస్తఫలాగమాళికిం దామమయుతుకింపురుష దానవశాత్రవకిన్నరాళికిం। ధామముదీనిమెచ్చఁగ విధాతకునైనదరంబెనందనా। రామముఁజూచువారికభిరామ మహామదహంసగామినీ॥౧౧౨॥ సీ॥కైలాసగిరిరీతిఘనదేహకాంతులఁబ్రబలుదేవేంద్రుని భద్రగజము। యిదెయిదెహొప్పెనుచయించెను చ్చైయిశ్రవంబు పురందరవాహనంబు। యిదెహరిచందనంబిదెనగవైర్థుల కోర్కెలుపెల్లుగా గురియుచుండు భక్తులవాంఛలు పాలుగాఁగురిపించు సురభియిల్లిదిసుమ్మి సుందరాంగి। యనుచురతిపతి తనసతియైనరతికి।మలికౌతుకమతిగాఁగనతిచతురత। బలికెనుకుము నిలచుచుబహువిధములు। సంతసింపుచు చనిచనికంతుడపుడు॥౧౧౩॥ చ॥గనుఁగొనిపంకజాంబకుఁడు కన్నులపండువగాఁగనాకమున్। ఘనసురకామి నీమణిని కాయవిరాజిత సౌధలోకమున్।కనదురుదేవయోనినిజగానమహోత్సవరసాన్యలైకమున్। వనరుహవైరిరత్నరుచివిప్రవిచుంబిత చంద్రనాకమున్॥౧౧౪॥

వ॥గనిపురంబుప్రవేశించి రాజమార్గంబుననరుగునెడ॥చ॥అనుపురరాజమార్గమున నాజనుడెంచుచుయారియవ్వడే।కనకనిశాంతమన్మనుడెకాపుతలోదరి యుంచిరేసుడే।జననుతతంద్రిపోలు లసుజన్ములుచేరెడియించుచుయించిరా। కనకవికార సౌధతటకాంచనవిష్టర సంస్థితాంగనల్॥౧౧౫॥ సీ॥ఇవెమన్మథుడుగాఁగ నేదేవుఁబ్రార్థించియో నోములునోచెకామజనని। యిటమిచితైత్యగా సేచుహితుల్మల గౌరిభజియించె సిరతిపంకజాక్షి। యిటఁదనసహితమ్ముగాసేవ్వరా

ప్పితనిత్తుమైగంగమున్నేమొ బాగుచేసె।నింతచక్కనివానినీవేళ దర్శింపమన మెట్టినోములమసలినామొ। యనుచుదమలోన దమమాటలాడుకొనుచుసు।ననివిమిషత్వంబు నొక్కమానినిదలంప। కాయజునిజూచిజూచి యకాంతలెల్లసిగ్గుపడరాజు వీధివేంచేసెమరుషు॥౧౧౬॥ చ॥మనసిజుడాత్మమెచ్చి పురమార్గమునంజనుదేరువార్తఁజె। య్యానవినికొల్వుగాంచిమనమందరమాతనిదోడితేరగా।పనిగలదంచు నాహరిసుపర్వము నింద్రులతోనెదుకొంనెం। వినుతయశోవిశాలుజనసుశ్రుత శీలుముకుందబాలునిన్॥౧౧౭॥

ఉ॥ వచ్చినశక్రుగాంచియట వారిజబాణుడుతేరుడిగ్గదా। గుచ్చికవుంగలించుకొన కూరిమితోకుశలంబువేడుచుం। ముచ్చటలాడుచుంభువనమోహనలీలజెలంగజేరరా। వచ్చెసబంధుడైయమర వంశసుధర్మకునాసుధర్మకుఁ॥౧౧౮॥ ఉ॥ దిద్దినకొల్వులోనమణి దీపులచేవిలసిల్లుపచ్చరా। గద్దియనుండబలారినగగర్వవిభేదిమనోభిరాముసం। పద్ధసదీశధాముశరబాధితపాంథలలాము। యుద్ధసంవిద్ధనుజాళిభీము నరవిందశరోత్తమకాముకామునిన్॥౧౧౯॥ క॥ తానునుతెనసభవారును। మానుగగూర్చుండిరాక్రమంబునహరి సన్మానకుతూహలమానసమీనధ్వజునకు నుపక్రమించిట్లనియెన్॥౧౨౦॥ క॥ క్షేమమెమల్లోకములకు క్షేమమెమీబలములకును క్షేమమెమీకున్। క్షేమమెమీబాంధవులకు। క్షేమమెసర్వంబునకునశీతాంశుసఖా॥౧౨౧॥

క॥ ననయూపులలోకంబుల। ననవరతముగెల్చుబాణపదిగావున నీఘనబలమెన్నగశక్యమె। వనరుహసంభవునకైన వాసుకికైనన్॥౧౨౨॥ సీ॥ నీమల్లికాంబకనిచయంబులకునోడి బ్రహ్మదేవుడువాణిబాయకుండె। నీపంకజాస్త్రప్రతాపాగ్నికోర్వక గాధిపుత్రుడుమేనకనుమరంగె। నీచూతసాయకప్రాచుర్యమునకోడి। కమలాయతాక్షుడుకమలమరగె। నీనీలకుముదాశుగానేకములకోడి సర్వలోకంబులుసతులజేరె। రట్టినినుబలిసేయనేననగనెంత। యోగులనుభోగులనుసేయనుద్భవించి నట్టివాడవనుతశైత్రతటాబ్జనేత్ర విరహజనయోగసూత్ర శ్రీవిష్ణుపుత్రా॥౧౨౩॥ ఉ॥ తారకదైత్యనాయకునిదారుణబాధలకోడిదేవతల్ సీరజగర్భుతోదెలప నిర్జరులారయుమామహేశ్వరుల్ మారునికేళిజేలినకుమారుడుసంభవమొందితారకుం। ఘోరునదృంచునంచువిధి బొల్పుగబల్కెనమానపోద్భవా॥౧౨౪॥ క। కావుననీవికార్యము। నేవెరవుననైనజేయుమిడనీపనిగానోవారిజశరవేగమె। గావుముమీతండ్రిమమ్ముగాచినరీతిఁ॥౧౨౫॥ మ॥ రమతోనీవుంపుమున్నుబల్కిన మమప్రాణాస్సురాయన్న శాస్త్రముసత్యంబుగ

నిత్యమయ్యెను యథా తాతస్తథా పుత్ర యన్నమహావాక్యము నీవు జెల్లింపఁగ
దా నక్కనా ప్రకారంబులున్ను। మతోనిశుఁడుఁ గ్రీడ జేయుటకు నీవు పూహింపుమీద
పడకా॥౧౨౬॥

గీ॥ తారకాసురబాధాప్రతప్తులమగు। మమ్ము విడచుట నీకు ధర్మమ్ముగా
దు। పాహి భవ సర్వే జనాస్సుఖినో భవంతటంచు బలెఁడి వాక్యంబు నెంచి చూ
డు॥౧౨౭॥ గీ॥ పంకజాంబక నః పాహిపాహి యంచు। నన్యథా శరణం నాస్తి
యంచు నెంచి। యంగజ త్వాం వయం శరణం గతాయటంచు బ్రార్థించు మమ్ము ర
క్షింపవయ్యా॥౧౨౮॥ ఉ॥ నావుఁడు పంకజాంబకుఁడు నవ్వి సురేశ్వర యిట్టి నీత
కుం నీవతిదీనతం బలుక నేటికి నాకడ నీతవృత్తి సేవావన కార్యమిశ్వరు క్రియుంచి
రువంకల మేలుగాన సంభావన జేసి దేవతల భావములం ముద మొందఁ జేసెదన్॥
౧౨౯॥ వ॥ అని విజృంభించి॥ ఉ॥ వీరరసంబు మీఱ నరవిందమహాస్త్రము లీఘనస్సు
నం జేరిచి షట్పదధ్వని జేయఁగ కోకిలకీరసంఘముల్। వీరముతోడఁ గొల్వఁగ। ను
ఖేత్తుఁగ నీశుని వేయకున్న నా పేరు మనోభవుం డెజన భీకర బాణములంబు జంబు
తే॥౧౩౦॥ క॥ అసమాస్త్రుఁడిట్లు బలికిన యసురుని సాధింతునందు వతి వేసుకతో
బిసరుహనేత్రికి నతనికి। వసతిగ నాకసౌఖ్యవరము వాసవుఁడిచ్చెన్॥౧౩౧॥ వ॥
అంత్త॥ సీ॥ బ్రహ్మాండ సంస్థిత పరవక్ర జంతు సంయోగవిగ్రహ రాజయోగి నైన।
వితతతమో మత్త వేదండ సందోహ హర్యక్ష సత్వర హంసనైన। ప్రాక్పర్వతా
గ్రాభోగత పద్మప్రభా వస్థిత బ్రాహ్మణ వణిక్ నైన। సర్వోపనిషదగ్ర సంగృహీతో
త్తమ। భావభావమహానుభావు నైన। సోలతులు విలాసగరిమ నే ప్రొద్దు చుట్టుచు
ట్టు దిప్పుచు రిది మహాచోద్యమంచు। పద్మినీకామిని భోగ భావతృప్తి నప్పటికి నొం
ది జనె పశ్చిమాద్రికి నుడు॥౧౩౨॥ గీ॥ చరమ కకుబంబుజాతాక్షి సరభసమున। ని
నుడుతను జేర తనసొగసేర్పడంగ। మంచియద్ర నిచే రెఫరించెననగ। సంజ కెంజా
యుచరమ దిశం జెలంగె॥౧౩౩॥ క॥ హరిహరి గనితిమిరేభము। లరయఁ చిచగ సహ
లఁడాగి। సత డేగి నక్షీకరములయి మరల వెలువడి ఘటదిరిగెనన గ, దిశల వెను దె
లంగెన్॥౧౩౪॥

వ॥ మరియును॥ సీ॥ అరిలిపాంథా జయహాసమాగతే కామప్రతా
పాగ్నిధూమమనగ। యామినీరామాభిరామ ధారాధర శ్యామలకుంతలచ్ఛాయ
యనగ। జననేత్రరాజీవచయ తిరస్కారాచ్ఛాదితస్యామరాసప్రతతి యనంగ। ధా
రుణీలోకస్థ జారచోరాగ్రణి కృతకార్యజాతాపకేతనాయనగ। కాలధారాధర
శ్యామకాకకంజ। లిటపుదభృంగరాటాలకహాలా మస్తసామజఛాయనిరసం

మచ్ఛాయఁగల్గి। తమమువిలసిల్లెజనులనుత్తమమనంగ॥౧౩౫॥ సీ॥ తిమిరతమాల
ధాత్రీసంభవంబున। బొల్పారఁబూచినపువ్వులనఁగ। దిక్కామినీమణుల్ శిరము
గాధరియించు రమణీయతారహారములనంగ। సురసింధుజలపూనుతరిపాకశా
సన గజముజల్లెడితోయకణములనఁగ। నంబరాంగణముననమర కాంతారత్న
ములుబెట్టురాజితకలశములన। మెండుగనుపుండరీకభవాండమెల్ల। నిండుకొనితా
రకాళులఖండముగను పాండురచ్ఛవిదిశలందుబర్వ మెరసెగనెడువారలకానం
దకరముగాఁగ॥౧౩౬॥

క॥ నెలతేటవ్యోచకోరకములుతమతమసతులుగూడి। మోదముగదురం
కలకలజెలగెనుదిశలను। దళమగుతిమిరంబు దవ్వుదవ్వులకేగెన్॥౧౩౭॥ సీ॥ బ్ర
హ్మాండగృహమునప్రాచీదిగంగన వెలిగించుదీపపుకళికయనఁగ। రజనీసతీకంఠ
రాజితకలధౌత సుందరమంగళసూత్రమనఁగ। పూర్వాద్రిభూభునకుపూర్వదిక్కా
మినిబట్టినవివ్వాళిపళ్ళెమనఁగ। భీమతమోదంతిభేదనకార్యస మాగతమత్తసిం
హంబనంగ। కలువలుజెలంగనీరేజములుగలంగ తమముదొలగంగపాంథసంత
తిగలంగ। లోకమలరంగజక్కవమూకగుంగ। వాల్చెతమ్మిలగొంగ యంబునిధి
బొంగ॥ ౧౩౮॥ గీ॥ ఉదయరాగంబులీడనయ్యుడుగణేశు। డభ్రపదమునకెగయు
చు శుభ్రమగుశరీరకాంతిజనాంబకప్రీతిజేయ। వన్నెలగలంగ జెసె నత్యున్న
తముగ। ౧౩౯॥

సీ॥ కాండపాత్రకుతరికించరిపనివాడు చెన్నుమీరకళాయిజేసెననఁగ।
రాజితలీలచేరాజరాజాగ్రణి భూదేవిపైజల్లుబుక్కయనఁగ। సర్వదిక్కాంతలు
స్వామిసంతర్పణకోసముపిండారబోసిరనఁగ। బ్రహ్మాండజాలనిర్మాణప్రవీణ
పంకేజాతలోచనకీర్తియనఁగ। కాండడిండీరదేవవేదండకాండ। పుండరీకాండజ
ప్రభామండితంబు। పండువెన్నెలతాండవాపతాండముగను। నిండియుండెనుధా
రుణీమండలమున॥౧౪౦॥ సీ॥ వనజాతభవచంద్రవదనావదనమధ్య లలితకస్తూ
రికాతిలకమనఁగ। పుల్లనూతనఘనపుండరీకాంతర మధుపానమత్తబంభరమనం
గ। రమణీయపరితప్తరజితవినిర్మిత। పంజరశారికాపక్షియనఁగ। పరిశుద్ధగురు
కాంస్యపాత్రాంతరాళ సంప్రాపితగుడక్షితాశ్వరూపమనఁగ। సుందరీజనహృద
యారవిందబృందమంద చిత్తజసంతాపమొందిగుంద। పొందుగలిగినవారలా
నందమొంద। కందుజెన్నొందెనందమైనిందునందు॥౧౪౧॥

క॥ మామయగుశశినిగనుగొని। కాముడుసంతోషదాయి కౌముదిలో
నం। బామామణితోమెలగెను। ప్రేమామోదములమనముప్రీతింబొందన్॥౧౪౨

గీ॥ యిట్లుకొంతదడవుయిందీవరాక్షితో చంద్రకాంతసౌధసానువులను। కేళిఁజేసిమీనకేతనుడటమీద। రతినిగూడి దేలెరాత్రికేళి॥ శా॥ పక్షీంద్రధ్వజభక్తరక్షకకృపాపాథోధిక్షీరాబ్ధిజా। వక్షోజాంచితకుంకుమారుణమణివ్యాప్తాతివక్షస్స్ఫుట। ద్వాక్షారక్షితదీనసంచయ సురాధ్యక్షాసునాసీరపా। యక్షాధీశ్వరమిత్రమిత్రదితి పుత్రాధీశకాలాంతకా॥౧౪౪॥ క॥ నందునినందనజగదానందప్రద మందరధర। నందితసురసంక్రందన కుందరదనయరవిందాయత సుందరాక్షవిద్వత్పక్షా॥౧౪౫॥ మాలినీ॥ సుగుణగుణకలాపాశోషితాశేషపాపా। నిగమనిచయదీపా। నీరరుడ్వాసినీపా। జగదభినుతశీలా। శాతకుంభాభచేలానగరిపుముఖపాలానందగోపాలబాలా॥౧౪౬॥ మందాక్రాంతం॥ యోగోపానాంనయనకుసుమైశ్చంచలైశ్చారులీలై బృందారణ్యేమునిజనయుతైపూజితః కామినీనాం। తంవందేహంవినయనమితో భక్తమందారభూజం। మోదూర్వాఖ్యోత్తమపురపతిం వేణుగోపాలమీశం॥౧౪౭॥

గద్య॥ ఇతిశ్రీమత్సూర్యనారాయణకరుణాకటాక్షవీక్షణామృతధారాముద్భూతకవితా ప్రసిద్ధాత్రేయగోత్రపవిత్ర

వెంకటకృష్ణపౌత్ర రామయామాత్యపుత్రసకల

సుకవిని కరవిధేయ వెంకటకృష్ణనామ

ధేయప్రణీతంబైన హైమవతీ

పరిణయంబను మహా

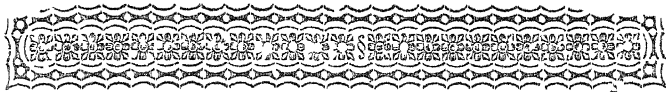
ప్రబంధంబునందు

ప్రథమాశ్వా

సము.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

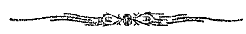

శ్రీరస్తు.

హైమవతీపరిణయము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీమద్బృందావనవసు। ధామంజులకుంజఘనసత్త్వరసుంభ। స్తోమపరి
పాలగోప। క్షేమంకరవేణులోలశ్రీగోపాలా॥౧॥ క॥ వినునైమిశవనసదనులు
మునులుపవాసబలఘనులు। భూతివిరాజత్తనులుప్రపుణ్యా కథాచింతనులనిరా
నూతం … ప్రశ్నయుక్షితిన్॥౨॥ ఉ॥ సూతదయాపరీతపరిశుద్ధ జగద్ధితకీర్తుల్యా
పేతసి। … విప్రభూతఖిల దోషవితానపురాణసత్కథా। జాతవినోది
తార్యజనసంచయహృజ్జలజాతపూతసి। శీతలకథాప్రసంగమతినిర్మలబుద్ధినెయుం
గ జెప్పవే॥౩॥ క॥ తుంగంబులుసంతోషత। రంగంబులుతోషితాంత। రంగంబు
లుశ్రీరంగంబులుప్రాంతసు। ష్పంగంబులుశివకథాప్రసంగంబులిలన్॥౪॥ క॥ వా
సములుభక్తిరక్ష్యా। యాసములుమునీంద్రమందహాసములుదయా। వాసములు
భక్తసంఘో। ల్లాసములుగిరీశుగుణవిలాసములరయన్॥౫॥ క॥ అనివేడినశౌనక
ముఖ। ఘనమునులకు … డయె। కౌతూహలియై। ఘనవాక్యస్ఫురణోదయ।
వినయుజనానందముగువివేకప్రౌఢిన్॥౬॥

సీ॥ ఉదయాద్రిగాయోషిదుపక్షిప్తపవమల్లి కాసుమనఃకందుకంబనంగ। పూ
ర్వాంగ … ఘనాలసితాంగ స్ఫురద్భూరుహశాఖాగ్రపుష్పమనగ। శతమఖసౌధా
గ్రచామీకరాంతరస్థాపి … జపిష్ణుబసంగ। రవిశాల్వపామసారథికరీటోప
రిలసత్ … ముక్తాపటంబనంగ। రక్తకుసుమముకులయామిని … జకర
… ప్రకటిమనుజ … చాలనకజడ … మకరాచకర
… ఉదయమందెనపుడు॥౭॥ క॥ ఘనసౌమ్యాగ్రేసరకవి। ఘనకరుణో
… నేపారుక్రి … ఘనసౌమ్యాగ్రేసరకవి। ఘనకరుణోదయవిభూ

తినేసా రెవె, న్॥౮॥ క॥ అతులభరద్వాజద్విజ। కృతనిర్మలరామశబ్దగీతమురీ
తిం। తతులభరద్వాజద్విజకృత। నిర్మలరామశబ్దగీతముమెరసెఁ॥౯॥గీ॥ జక్క
వలమేలుకూరుపుదిక్కఁజేరె। నిక్కమిదినమ్మునీవునీయిక్కఁ కేగు। కొక్కరోకో
యటంచు కోఁగూసెననగ। కొక్కరోకోయనుచుగూసె కుక్కుటములు॥౧౦॥
క॥ ఇనుడుదినదినమువిప్రులు। తనకర్ఘ్యముపాద్యమిచ్చు తరిదెలియగబంపిన
ప్రచుర పత్రికోయన। కనదరుణోదయము పూర్వకడబొడ జూపెఁ॥౧౧॥
క॥ లోకులుశ్రీహరిశబ్దా। నీకంబులుదలచునంత నేతమముబలెం। లోకులుశ్రీహ
రిశబ్దా। నీకంబులుదలచునంత నేతమమరిగెఁ॥౧౨॥

క॥ చోరులుచోరితమానియు। జారులుజారత్వముడిగిజనిరిక్కలకుం।
జారులచోరులతీరులు। దూరముతైబారుగాదెతుదినినుచెంతఁ॥౧౩॥ గీ॥ కా
వుకావటంచుకాకవుల్ని। జశబ్దములకుజనులగూడిజెలగుభంగి। కావుకావటం
చుకాకవుల్ని। జశబ్దములకుజనులగూడిజెలగెనపుడు॥౧౪॥ గీ॥ ఘనతరులగూ
డియునకీర్తిఁదినముఖమున। వినుతియొనరించువరకవివితతిరీతి। ఘనతరులగూడి
యునకీర్తిఁదినముఖమున।వినుతియొనరించువరకవివితతిగూసె॥౧౫॥క॥ తారాప
థమునబారెడి। తారాపతిబారఁజూచితారాదారిన్। దారాచారాదారోదార
త్వముమీరభూరితారలడ్రారెఁ॥౧౬॥ సీ॥ పద్మినిపక్కలోపల రాత్రిమెల్లనబొ
లుపారనందందబొరలిపొరలి। పుష్పగుచ్ఛస్థనాభోగశ్రమాంబువుల్। వేడుకతో
డుతవిసరివిసరి। మంజులసుమనోనికుంజగృహంబుల వెక్కసపాటునవెడలివెడ
లి। లోలాంబకాభోగలోలతతత్సౌధ జాలకంబులగనజాలిజాలి। వారకాంతా
గృహంబులదారిదారి। ధీరజారులచెంతనుజేరిజేరి। సారెసారెకుగంతలదూరి
దూరి। జారుగతిమీరెనమ్మందమారుతంబు॥౧౭॥

క॥ అతివలునతిచతురతనిజ। పతిమతరతులందు బలుకపలుకులవిని ప్రా
త్రి తాకెరింపమిఘనమని। తలసొజ్ఞలనంగదీపతతితలలూచెన్॥౧౮॥ గీ॥ కమ్మవి
ల్కాడనెడివేటకాడుతమిసి। కాముకమృగాళివేటాడగాదలంచి। పుష్పవనంబుల
రేయెల్లవిరిశరములు। నేసివేసారిసింగాణి నెక్కుడించె॥౧౯॥ క॥ కువలయ
మామోదించెను। కువలయమతిచింతనొందె కూరిమిచేజ। క్కువకువకువకువన
ర్వెన్। కువకువకువకోయటంచుకోకిలలరచెఁ॥౨౦॥ గీ॥ భువనజాతములకు
భువనజాతములకు। చక్రములకుదేవచక్రములకు। ద్విజగణమ్ములకునుద్విజగణ

మ్ములకును। నుదయమయ్యె మోదముదయమయ్యె॥ ౨౧॥ సీ॥ పద్మాక్షుపద్మసంభవభవానీనాథమూర్తిత్రయాత్మకముఖ్యగృహము। గళమాత్రజలసన్నిధకమలినీసాధ్వీమణీకృతసత్త్రపోనిత్యఫలము। నిత్యసత్యవ్రత నియమ ప్రభావసంభూతభూసురబృందపుణ్యరాశి। అజరూపరుక్సామయజురథర్వణవేద రాశిప్రకాశికరత్నపేటి। జక్కవలుగూయతుమ్మెదసంతుమ్రోయ పక్కిగమిమేయుచీకటిపరుగుసేయుచుక్కచాల్మాయతామరసాబగుబూయ నెక్కొతోగదాయతొలికొండనివముబాయు॥ ౨౨॥

చ॥ హరిచరణాయుధంబు గగనాంగణసీమభతండులంబులం। దరికొనియేరజూచితనువాధికభక్తసమృద్ధమంచువే। మరుమదినెంచునంచు మరుమామ మహాభయవిహ్వలంబునం। జరిగెననంగ నస్తగిరిసానులవ్రేలెపి చిత్రలీలలన్॥ ౨౩॥ క॥ హరిదానవబలతిమిరము। కరకోటిసుదర్శనమున గడతేర్పక్రియన్। హరిదానవబలతిమిరము। కరకోటిసుదర్శనమునగడతేర్చె వెసన్॥ ౨౪॥ చ॥ హరికిరణప్రతాపమున నాదితిసంతతినోడిబాడుచ। క్రరవము రాత్రిసంచరులగర్వముమూలగజేయునట్లనే। హరికిరణప్రతాపమున నాదితిసంతతినోడిబాడుచక్ర। రవము రాత్రిసంచరులగర్వము దూలగజేసెనత్తరిన్॥ ౨౫॥ క॥ ఖరకరగోత్రజరామను। కరములుచక్రాబ్జకుతుకకరములుతద్వ। త్ఖరకరగోత్రజరామను। కరములుచక్రాబ్జకుతుకకరములు మెరసెన్॥ ౨౬॥ గీ॥ ధర్మరాజుగురుడుతమ్ములనణచిన। రాజుతేజమణచిగ్రాలుభంగి। ధర్మరాజుగురుడుతమ్ములనణచిన। రాజుతేజమణచిగ్రాలెనంత॥ ౨౭॥ క॥ కమలాప్తసుదర్శనమున। కమలజసచ్చక్రవైరిగర్వముబలెతక్క। మలాప్తసుదర్శనమున। కమలజసచ్చక్రవైరిగర్వము దూలెన్॥ ౨౮॥ చ॥ ఇనుడతిదూరమేగిపునరీక్షణగోచరుడైనపద్మినీ। వనజదళాయతాక్షితనవైభవమొప్పజలంగుభంగిన య్యినుడతిదూరమేగిపునరీక్షణగోచరుడైనపద్మినీ। వనజదళాయతాక్షితనవైభవమొప్పజలంగెనత్తరిన్॥ ౨౯॥ గీ॥ హరిదయాదృష్టిచేసరోవరములోన। జిక్కువడియున్నసారంగచింతరీతి। హరిదయాదృష్టిచేసరోవరములోన। జిక్కువడియున్నసారంగచింతవీడె॥ ౩౦॥

గీ॥ హరికరాభోగలాలనాగురుమనోజ్ఞ। కమలవనరాశిజెలగిన క్రమముదోప। హరికరాభోగలాలనాగురుమనోజ్ఞ। కమలవనరాశిజెలగెసఖ్యంబుమీర॥ ౩౧॥ చ॥ అలఘుబలప్రతాపుడగు నయ్యినువేడిమికోడిరాత్రిద। మ్ములనుడికెంచురాత్రిచరముఖ్యుడు రాజుదొలంగుచాప్పునం। అలఘుబలప్రతాపుడగు

నయ్యెను వేడమి కైరాటి రాత్రిచరమ్ముల నుడికించు రాత్రిచర ముఖ్యుడు రాజు దోలం గెనయెద్దడ॥౩౨॥

గ॥ కమలినీసాధ్వితను గూర్చి కమలమధ్య। తపము నచిరాన సారిబొర్ప దలచినట్లు। కమలినీసాధ్వితనుగూర్చి కమలమధ్య। తపమొనర్చిన హంబొరపద లచౌనవుడు॥౩౩॥ గీ॥ లోకబంధ్వాన కరుణావిలోకనమున। భువనజాతార్తి దూరమైపోవు భంగి। లోకబంధ్వాన కరుణావిలోకనమున। భువనజాతార్తి దూరమైపోయెనంత॥౩౪॥ గీ॥ భువనజాప్తుడెపుడు బొడిచి తేజము మీర। భువనజారిరాజు బొరిలిగ్రుంకె। భువనజాప్తుడనుడు బొడిచి తేజము మీర। భువనజారి రాజు బొగలకుస్నె॥౩౫॥ గీ॥ అద్రిపాదాగ్రపతిత నాకియొప్పె। నదపాదాగ్రపీఠిత నాకియొప్పె। రమ్యఖద్యోతకాంతి విరాగమొంద। రమ్యఖద్యోతకాంతి విరాగమొందె॥ ౩౬॥ క॥ ప్రత్యూషంబున సతికా। రత్యాదిపతిమెఱుకాంచి। వారిభవలిరం నిత్యానుష్ఠానాదిక కృత్యంబులు దీర్చి ప్రముదకోళింతుడై॥ ౩౭॥ వ॥ ఉన్నయడ॥ లలయగా హిమ॥ మాసములెల్లను మధుమాసము విలాసియగి। విసమరలేకవనవాసులు। చలింపన్ధీసుగులు భరాసురులు భానురరుక్షములు। కోసమవినాశముల వసలజెలంగన్। వాసిగలబాంజముల బూసి ఘవరందముల బూసుకొని యాసలనుమూసుకొని యుండక్। త్రసమానశ్రీవిలాసములు దేవతోల్లి సమదకారులై బాసిలిపెటింపన్॥౩౮॥

క॥ చైత్రసమమాసమున చైత్రవిచిత్రము వనవాసమహాసిద్ధవిరచించారి ప్రముకాలపవిత్రము। మిత్రముకాంతి ప్రకాశమిత్రమువెలసెన్। ౩౯॥ సీ॥ వనరాజితలు జిగణ వస్త్రంబులూడ్చిన భంగిపండాకు జొంపములుజార। లలితనూతన చేలము ధరించిన రీతి। నవ్యపల్లవపిలావములు జెలగ। పండుచాచావధాభరణముల్దాల్చిన కరణి నిమ్మదజాలకములు వెలసె। నవ్యోన్యసంఘాప శాకక్తైబల్లి సభంగికోయిలగమి పల్లవించె। గానవిద్యాప్రవీణలై గనరతిల। రమ్యపట్పదయుంకారరావమలరె। నిష్పసంతోపమాన వసన్తచైత్రఘావ్యసం పంచారబూంచెనంట॥౪౦॥ మత్తకోకిల॥ మాధవాపిహితచిత్తయైవర వ సేవాసినియై। శ్రీవరాంఘ్రిసరోజకలితశేముషీవరిదృష్టియై। సాదుగెహముదాసికుజములసంపదం వెలయింపుచున్। యూఘవనసలక్ష్మియొప్పెను యెప్పుడున్ శ్రీబరెన్। ౪౧॥

పినరాత్రి వసతిజనరాజ వదిత్యుడ నవనజ తదయోడమి లలితపుణ్యజనరిక్షిత శిలచారిత్యుడుత్తమ గణనోపిరుడు। వాసవకుజనద

దంబులవిహరించు జాణనిర్జరవంశ చక్రవర్తిగా! గరుడగంధర్వ సద్గతినుతోన్న తకీర్తిగా। కందర్పాగుమిత్రకార్యకారి। యమలసద్వర్ణనిఖిలాగమాంతవర్తి। నవ్యవనమాలికాధారి నగపినాకిఖిలసతతనిసందోహారి తనుతుడమాధవు నిలలమెలగెనమ్మాగపుండు॥౨౧॥ సీ॥ చందనాలయశైలాగ్ని పరిజదుగగా సంచారమందానిలప్రవిషఘుడు। పాంసుపచాళిసమ్మర్దసంకట నాయకానే నాధినాయకుండు। రాయుత్తమపరిభృతసత్తములోకశబ్దగ్రహానంద దధ్వనివదాన్యా। ఒంబుజాకరసూతినాంబుజాతోద్భవ సంధువ సమధికరిమానితుండు। పికకాహళమత్తమయూరకీర। శారికాబృందముదహంసనన్నుతుండు। చిత్తసంభవహృత్సర్వేశమహోత్సుకలవసంతుండు ప్రమోదప్రత్యక్షమయ్యె॥౨౩॥

ఉ॥ కంతుడు తారకాసురవికంపితశక్రముఖాబ్జపద్మినీ। కాంతుడు దిక్సమాగతపికప్రచయాళిసమూహసారసా। త్వాంతబలప్రమోద హృదయాంబుజ। కాంతుడు పవ్వసంతుసు। స్వాంతులతాంతకాననపశాంతిప్రశాంతుని గాంచియిట్లనున్॥౨౪॥ మత్తకోకిల॥ తారకాసురుడనెడ దైత్యుడుదారతేజము నందు వాసీరముఖ్యులాదారదోలిన చేరిపోరగలేక వా। వారిజాసనుతోడ చెల్పిన వైరిగర్వముబోనదిజారుడుమతోగూడగా నాకసారవంతుడు బుట్టియు। వీరు బోరుచంపునంచును వీరికాతడుచెల్పగా వారిగూర్పగ గారిలేకన వార్యదీనతతోడన। న్గోరవచ్చితివచ్చి పీరలకోరిక। ల్వారినేయగ గోరిసే సఖపెడరతోస మకూరినేయగగోరుమీ॥౨౫॥ చ॥ అనినవసంతుడట్లయె సకలడనీశుడుదార భావమా। నినయతిపార్వతీగలి మునిప్రవరుగ్వినుతి పసత్తగం। బనయము నేయుచుండెనిక నారదివారలగూర్పశక్యమే। వనమునిగాంకామమున వంచిన వానికినీకసాధ్యమే॥౨౬॥ క॥ ఆరీతినపిచరిబలిరిన మాటుడుబలుమారునొకు మాల్యముమీరగ। గేరుచుదారుచుపజయము। గోరచుర స్థానవాతగా గురుతు గజెప్పగ॥౨౭॥

గీ॥ ఆప్రయాణాభిముఖుడైయధిపజాలిసనించిదేవియట్లను సముచితముగ। పాశిపల్లవ నేబట్ట పలుకరీవు। తథ్యములుగాగ నమ్ము మీ మిథ్యయనకా॥౨౮॥ గీ॥ అమ్మహేశ్వరుడవ్వనియందుదారి। జపము నేయగనీ వేగి సవినయమున। జాడజాలకనుతోడగూడనేసి। భంగమొనరింపవి పసంభవము గల్గు॥౨౯॥ చ॥ అనియటులుండనిమ్ము నతపిల్లికలంకమునొందుధాత్రివారిదముదాలునభ్రములచలించు పయోధులుగల్గుదిక్పతుల్। పదములువీడబారుదురపారబలాఢ్యులగానమాని మో। మదనమహద్విరోధనిదిమించిదగా దెదనెంచి

చూడుమా॥౫౦॥ క॥ దుడుకమున వేల్పుబారిం।బడుమను శక్రాదులడ్డపడుదు
రెపిదక్షున్। పడుమనువారలె గానీ।పడువారలు లేరటన్న పలుకులువినవే॥ ౫౧॥
ఉ॥ భూరథుడాగమాశ్వుడహి పుంగవరాడ్గుణుడనంతబాణుడ।బ్జారుణచక్ర
యోధుచతురాననసారధి మేరుచాపుడ।వ్వీరుడు గాలితేరు విరివిల్లును తుమ్మెద
నారిచిలుకబా।బారహిం పువ్వటమ్మల తుపాసిపినీవతనింజయింపగా। గోరిన
జాడజూడ గిరిగౌరి యగెల్చెడిచందమయ్యెడిన్॥౫౨॥ క॥ ఎవరేమయినస్వ
కార్యము। నవరణకావలయునంచు శక్రుడుదలచెన్। అవివేకిరీతినీవది। వివరింప
కసేతువంమువింటివికడకన్॥౫౩॥

మ। నియతింసూరులుమున్నుజెప్పవస్య యుంతీణాః పరాన్నారయాం।
తియనేవాక్యమునీ వెఱింగియును। దునీతిన్ స్వశక్తింశివా।శ్రయశక్తిం బరికింప
జాలక వృథాప్రావీణ్యయుక్తుండవై। భయవైరంబులకారణంబుగను సంపా
దించితీవారయన్॥౫౪॥ మ॥ బలవిద్వేషముగూడదెవ్వనికి నీపంతంబు చేకూర
దా।బలవిద్వేషిపరాపదంబడెననుంబాలించునీవంచుబ్। దలచందంబున వేడబూ
నునువిపత్కాలేధి పోదీనయ। న్నలసవ్వాక్యమెఱింగిపల్కెఁగనమీనా నాప్రకా
రంబులన్॥౫౫॥ ఉ॥ శంఖముచక్రముల్గలుగు శార్ఙ్గిని బాణము జేసిదేవతాః
శృంఖలతుల్యమాత్ర పురసేనహరించినమేటికామినీ। శంఖముగాదుగెల్చుటకు
శంభుడుకోపినుమీశరీరమా। ధ్వంఖలుధమౌచ ధన మటన్నవచోర్థమునీవె
ఱుంగవే॥౫౫॥ చ॥ ధనదసఖుండు రౌప్య వసుధాధరమందిరుడష్టమూర్తి పా।
వనుమత్రిలోచనుండు యమవైరి పురాంతకుడుగ్రుడన్నిటన్। ఘనుడదిగానసం
తతముకష్టతరాబలవద్విరోధతా।యనువచనార్థమిప్పు హృదయంబుననమ్ముము
పాత్రినాయకా॥౫౭॥ క॥ భద్రహయుడగ్నిసేనియు। భద్రంబదిగానమానిబ్ర
తుకుముజీవ।న్నదాత్రిశ్యతీయనే।భవాద్రిజం బెఱుగకున్న భద్రంబగునే॥౫౮॥
క॥ వ్యగ్రమదీయోక్తులకం।బుగ్రీవోక్తులనికి నుక బూనకవిను। మూర్ఖాగ్రణులం
యుక్తియుక్తవ।చోగ్రాహ్యమనంగవినవెసుమదివ్యాస్త్రా॥౫౯॥

చ॥ కమలజబాణనాథ సితికంఠులిపైజవమేలగాదుకా।మమునశేసింజ
యుంపడని మాటికిమాటికిచాటిజెప్పితిం। యసురగణప్రయోజన పరమార్థ
విశేషముదెల్పుమన్నప్పు।ద్యోమునకుబోత్రె పాపమెదురౌను మాటనెఱుంగజె
ల్లవే॥౬౦॥ చ॥ చలమునవంధకాసురిని జంపెపురంబుల గెల్చె మృత్యుకా।లు
నుజయించెకంతమునలాంగగజేసెను కాలకూటమున్।జ్వలనునిఫాలనేత్రముగ
ఖండతదాలిచెనట్టిరుద్రుతో వలవనుమాను వైరమిక వల్లనబల్కగ వేయునే

టికిన్॥౬౧॥ సీ॥ సర్పకంఠముచేతజక్కబట్టగవచ్చు శివతపోభంగంబు సేయరాదు। ఘనవిషపానంబు గావింపగావచ్చు శివతపోభంగంబు సేయరాదు। గంగాతరంగిణీ కముల దూకగవచ్చు శివతపోభంగంబు సేయరాదు। కాఫ్రజలితో నయినగదిసిపోరగవచ్చు శివతపోభంగంబు సేయరాదు। వచ్చు ననపను లోనరింపవచ్చుభంగమందు సేర్పరిలాభంబు నొందుచుండు। దీనభంగంబు దోషంబుగాన మాను। మారసుకుమారవీర రమాకుమారా॥౬౨॥ క॥ ఆరాజవదన రతిసతి। యీరీతింబలుక మారుడెద లోపలజంభారిసభ వాడుపలుకవి। చారించి దలంచి బల్కె సాహసమతినై॥౬౩॥ క॥ బాలాదర్పణసామ్యక। పోలాబాలాబ్జఫాల బోల్వారగనీ। పీలాటివేళ దెల్పగ నేలా। నాలావుచాల మెఱుగవుమేలా॥౬౪॥

ఉ॥ అంబుజనేత్రపుత్రకుఁడ సంచుపరితాపఘనుండ నంచు పం। చాంబకధారినంచు విబుధార్థము సేయుదునంచు నెంచిబీ। రంబుదలంచి వేల్పులుదిరంబుగ వేడిన సేయకున్న నాడంబము జూచి లోకులు దృఢంబుగ నమ్మరు రేతలోదరీ॥౬౫॥ ఉ॥ యెందుకు సేయగూడదిది నెందుకు శంభుడు కోపగించుతా। నెందుకు శీతభూధర మహీస్థలియందను రాగియై సదా। నందముతో గిరీశసుతనర్మిలిగోల్వతపం బొనర్చుచున్నందును నేనెఱుంగుదును సాగును కార్యము మానినీమణీ॥౬౬॥ ఉ॥ ఇంతియ కాదు నిర్జర మహేశుడు చంద్రికశాధరుండు సా। మంతముమాని దేవముని మాన్యము దారజపంబు సేయగా। నంత యెఱింగి నేనెరిగి యాతనికోరికె దీర్చబూనున। వ్వంతల బెట్టెనే నిమఘవైరి కృతఘ్నుడుగా దెకోమలీ॥౬౭॥ క॥ తనమనమున కోరిన భంగిని। పని యొనరింపన తడు గిన యొటకహుఁటం। డనినుడి వినననిను నేమన। తనకోరిక దీర్చుకున్నతా నెటులుండన్॥౬౮॥ మ॥ దివిజాధీశుడనన్ను వేడినదయార్ద్రీభూతచిత్తుండనయి। సవనారి నగజాతగూర్చునని మెచ్చంబల్కెనిందీనిచే। దివిజప్రీతిశివాద్రిజైక్యముమహాధీమద్భవంబున్ శచీ। ధవసంతోషము రాతినాశముయశో ధగ్నస్తతోకృత్య మన్నవరశ్లోకపదార్థతత్త్వమెదలో నన్నమ్మితింమానినీ॥౬౯॥

గీ॥ వాసుదేవుడుమాయావిలాసముననుజేసి ఈ సేతనాపైని నేసెగాని। ఈశుజేసిన తపమునకీసు జేయ। వీసమైన నుశక్యమె భాసురాంగి॥౭౦॥ క॥ వారిజసంభవుడేరికి। నేరీతి సృజించినటుల నెడ తెగకనగున్। నేరిచిబ్రతికినవారలు। నేరక చెడువారుగలరె నీరజనేత్రీ॥౭౧॥ ఉ॥ అలకమహేశుడిప్పని మహాప్రియమంచు। దలంచుగాకపూ। ములుకులకులుకగాక తనుబూనుతపోవిధిమానుగాకరా। చిల్క

నదల్చు గాకపికి చేష్టలు బూచికొంచు గాక నే। పల్కిన పల్కు బొంకగునె పాకవినో
ధిసభాంతరంబునన్॥ ౭౨॥ ఉ॥ ఆ విప్రప్రయోజనంబు తను విన్న నికోరిన రాదు గాన
తా। మానదు రాదలంచు పనిమానక వివద్దని పారజిమ్మునం। తానలి మూఢు ద్విజనుడు
తథ్యము [illegible] లేదుగాని కాబూను ప్రియాప్రియంబుల ప్రభుత్వము కాలమున
న్మునోమి॥ ౭౩॥ ఉ॥ అవ్వెరింగి బిలవడ్డ రాకుసలీపకోపకా। రాజ
మిన [illegible] మను [illegible] వాక్యము విన్న నేను దేవార్చనము సేయబూని [illegible]
ము [illegible] శాస్త్రార్థము చెప్పలేనదియ [illegible] మేలగు [illegible]
గ్న॥ ౭౪॥ [illegible] బుచేబూ [illegible] మూర్తి గో [illegible] నెను।
ధ [illegible] తానన [illegible] నెద్దెరద [illegible] గునే। ౭౫॥ గీ॥ ఆన్న బుద్ధి
[illegible] శేషకా [illegible] దమును వా
[illegible] ౭౬॥ గీ॥ [illegible]
[illegible] తలకొంకువా [illegible] మాతాని [illegible]
[illegible] వేల। ౭౭।

క॥ అనిపలికిన రతినవపిల్లు [illegible] మణిగర్భంబున నం
డె। [illegible] కౌతుకమున [illegible]॥ ౭౮॥ సీ॥ అంజజ [illegible]
డంబుజ [illegible] ధీయు [illegible]
కంవ [illegible] పరిపూర్ణ [illegible] జచక్రమయ [illegible]
జోత్తమశ్రీ [illegible] చిత్రాంబుజ
భాయమూర్తి। [illegible] భక్త [illegible]
[illegible] విహరింపుమారకు [illegible]
[illegible]॥ ౭౯॥ శా॥ అనయ్యారము [illegible]
[illegible] సంబాధ [illegible] గాన
మము [illegible] వేదము [illegible]
డియ్యడన్॥ ౮౦॥

సీ॥ కి [illegible] కేరుచు విజ [illegible] కొల్ల
గొ [illegible] సా [illegible]
[illegible] కేరుమండ। [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]॥ ౮౧॥

సీ॥ చందనాచలశైలమందిరంబుననుండి తొందరసారెకువిందు సేయ। కుం
దబృందంబులయందు పొందుగనిల్చి సందడిచాలకవిందు సేయ। మందారభూజ
మాకందభూజములమరందవాసన నాశలందునిండ। నిందీవరసితారవిందపు
ష్పంబుల యందైనపుష్పాడికందళింప। మందమందంబుగా నందమైభూరుహ
స్పందమై దేవతానందమగుచు। సుందరీజనహృదయారవిందములకు ముందులే
నివిచారంబుసందడింప। నందితపురందరుండైనసుందరునకు। ముందరికివచ్చె మా
రుతస్యందనంబు॥౨౨॥ సీ॥ గరుడగంధర్వకిన్నరగణంబులు నిర్భయాస్సం
తు దేవాయటంచుబలుక। శరణిలోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతనుచు సత్యంబు
బలారిబలుక। ఆబ్రహ్మలోకస్థగోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శు భంభవతంచు తాపసులు
పలుక। ధీయుక్తులైచిరపాయుస్సురాలయో యనుచు దేవాంబురుహాక్షులనగనట్టి
పలుకులువినితథాస్తనుచు దేవబృందమాశీర్వదింప నానందమునను। సుందరీ
మణినంకమునందుజేర్చి। దండువెడలెనుమారుడుద్దండుడగుచు॥౨౩॥

శా॥ సేనాధీశ్వరుడవ్వసంతుడు సువాసీరాదిబృందారకుల్। నానాభం
గులసన్నుతింపజగతీనాథుండ నానాప్రియాసేనలన్ తన్నిమీపంకజగోలువ భాసి
ల్లెంతదగ్రంబునన్। సూనాస్త్రుండనుసన్నుతింపగదలెన్ సూర్యప్రభాళీలలన్॥౨౪॥
క॥ ఖగరాడ్గమనుఁడామురుడు ఖగవాహుడుఖగరథుండు ఖగసేనలతో ఖగసర
ణిసాగినడచెను ఖగపతినిభతేజుడగుచుఖగపతిమెచ్చన్॥౨౫॥ క॥ హరికాము
లకిరువురకును మరముగువనిదలచి ముదముతోడను యాఖేచరులువిమానంబులపై
దిరముగ గూర్చుండిబయలుదేరిరిగూడన్॥౨౬॥ సీ॥ యౌవనప్రియవాక్కులీలను
రావించినయింతినిన్నిల నాదరింపకున్నె। యీపరహంసల దాపుజేరినజూచికలి
కిమోహంబునగలయకున్నె। యీశుకసంతతినేసారబూచిన చెలియకామంబు
న జేయకున్నె। యీమధుకరబృందమీక్షించి వేడ్కతో చిల్కలకొల్కిరక్షింపకు
న్నె। యిష్టచక్రాధిపతిసేనసెదవటసిల్వ యింపుమీరగనతి విహరింపకున్నె। య
నుచుగుంపులుగూడిపద్మాక్షులెల్ల। నాడయీసిరిమేడలవాడలందు॥౨౭॥

క॥ పాటలగంధులుపేటక। నాటలపాటలకెలంగినవ్వేడుకతో। పాటుం
చిరతనుచవ్వేల। పాటించితెస్వగపురముఘోటిజెలంగన్॥౨౮॥ చ॥ చనిచని
మీనకేతనుడుసారసగంధినిజూచియిట్లనున్। వనజదళాయతాక్షి హిమవంతము
గంబెలతాంతఘాతకాననగిరి మల్లికాతరుఘనప్రవయామురచిత్తకాంతనుకన్।
వనరుహవైరిరత్నరుచి వప్రవిచుంబితచంద్రనాకమున్॥౨౯॥ సీ॥ అనపాయ
పద్మమహాపద్మకచ్ఛప మకరాదినవనిధిమానితములు। శ్రీయుతోద్యానగాజేవ

నదల్చు గాకపికచేష్టబుజూచి శపంచు గాక నే। పలికెనపల్కుబొంకగునె పాకవినోధిసభాకీర్తరంబునన్॥౭౨॥ఉ॥ రానిప్రయోజనంబుతనురమ్మనికోరిన రాదు గాని తా। మానదు రావలంచుపని మానదివద్దని పారజిమ్మినం। తానతిమూఢుడైజనుడు తథ్యమెఱుంగగ లేదు గాని రాబూను ప్రియాప్రియంబులప్రభుత్వము కాలము నమ్ము నోమలి॥౭౩॥ఉ॥ అర్థమెఱింగినీవిటులనడ్డగ రాకుసతీపరోపకా। రార్థమివంశరీరమను రాఘునవాక్యమునమ్మి నేను దేవార్థము సేయబూనితిఘనార్థము పాన్ధవలాలకించి శాస్త్రార్థము చెప్ప తీవదియ ధార్థము మేలగునీకును గన్న॥౭౪॥గీ॥ నన్న పత్నికుంగుచు ధర్మంబుచేబూని ధర్మమూర్తి గోత్రధర్మ నేమ। ధర్మమారు తానధర్మంబు జేసిన ధర్మమగునె దైవధర్మమగునే॥౭౫॥గీ॥ ఆత్మబుద్ధి సుఖమ నాముబన్న। వాగ్విశేషమును గురుబుద్ధివిశేషకాయటన్న। పదము నువాహ్యమనని। వప్పబిని నేనుమాని తివేయునే॥౭౬॥గీ॥ సర్వసుఖముంగ త్రిగ। పారపారమునుసుపదంగునే। దేవదేవతలకొరకువాత్మవత్సర్వమా ఆనిచుసు టజేయ నేనెటి మాటవెప్పవిజెప్ప చేలి॥౭౭॥

క॥ అనిపలికెన రతినవిల్తునిపల్కులు। విని సతీవమాయణి ధర్మంబుననుండె। నావధీశ్వరఘనపదపంజము॥ వమ్మికౌతుకమతిమై॥౭౮॥సీ॥ అంజజగంధమ్ము జంబుజశేతనుడంబుజాతాంబకుడచలధీము డఖిలాగమాంచితపచపితప్రజ్ఞుడు। కంపతగుమనసమాఖ్యాపకుండు। పరపుణ్యజనభయంకరరాజచక్రుండుశ్రీతనూజోత్తమశ్రీనరుండు। భావజాతార్థస్వభావదాసఘనుండునేన చిత్తాంబుజభానుమూర్తి। ఘనసుదర్శనశోషితఘనతరుండు। విష్ణుభక్తపియుండుకవిప్రఘుండువిలసదంబుజ నేత్రుండు విజయుత సుకరాబ్జవిహారుండుహారకుమారుడు జెందగ॥౭౯॥శా॥ ఆవయ్యారమునావిలాసగరిమంబా ధైర్యమాశౌర్యమా। సావీశ్యాదికమావిలోకనవిధంబా సాహసంబాద యాభావంబాగుణ మెన్నగా నమను జెప్పవ్వచ్చునా కౌరి కా। త్మావై పుత్ర యటన్న వేదముయథార్థంబయ్యనే దియ్యెడన్॥౮౦॥

సీ॥ కీరముల్ చూచి కేరుచు విజయుంబు గోరుచు విశ్వంకి భోగకొల్ప। గోరబుకీరుగాబాలు దీరిచిసారముల్ గోరుచు గారవింప। సారెసారెకుజేరి దాచుకర్తృను యూరవారనుదండజేరుచుండ। సారదృష్టికంచారిసారసారసాప్రసబృందవిహారముగా। శ్రీసమాకలధీరతనీరుగారధీరకామకన్యారమవి హారముగా। కామకోయిలపఙ్క్తి హుంకారమొప్ప వ్యాప్తివైనపైను నీపుదైవమా పడవుమా॥౮౧॥

సీ॥ చందనాచలశైలమందిరంబుననుండి తోందరసాగెకువిందు సేయ। కుందబృందంబులయందుమహాందుగనిల్చి సందడిచౌలకువిందు సేయ। మందారభూజమాకందభూజములమరందవాసన నాశలందు నిండ। నిందీవరసితారవిందపుష్పంబుల యందైనపుష్పాడికందళింప। మందమందంబుగా నందమై భూరుహస్పందమై దేవశానందమగుచు। సుందరజనహృదయారవిందములకు ముందులేవిరిచారంబుసందపింప। వందిరఫ్రందయుండైన సుందరునకు। ముందరికివచ్చెమారుతిస్యందనంబు॥౭౩॥ సీ॥ గరుడగంధర్వకిన్నరగణంబులు నిభజయాస్యంతు దేవాయటంచుబలుక। సగణిలోకాస్సమస్తాస్సుఖినోభవంతనుచు సత్యంబుబలారిబలుక। ఆబ్రహ్మలోకస్థగో।బ్రాహ్మణేభ్యశ్శు భంభవతంచు లాపసులుపలుక। దీర్ఘాయుష్మంతులై నిరిపాయుష్యురాలయో యనుచు దేవాంబుజహాక్షులనగనట్టిపలుకులువినితవాసనమ సేవబృందమాశీర్వదింప నానందముగను। సుందరీమణివంకమునందు నేర్చి। దండివెడలెనుమారుతుద్దండుడగుచు॥౭౪॥

శా॥ వేదాధీశ్వరుడశ్వసంతుడు సువాసీరాదిబృందారకుల్। నానాభంగులసన్నుతింపజగతీనాథుడు నానాప్రియాసేనసత్సన్మునులంగొలువభాసిల్లంతదగ్రంబునన్। సూర్యాస్త్రీండను సద్మతిపగదలెన్ సూర్యప్రభాళిలలన్॥౭౫॥ క॥ ఖగరాడ్గమనుండీకుడు ఖగవాహనుడు ఖగనిభుండు ఖగసేనలతో ఖగసరణిపోగెవచ్చెను ఖగపతిబిభేదుడగుచుఖగపలిసెచ్చన్॥౭౬॥ క॥ హరికాముకరివృందము। మురహరుచునిద౯ చిమ్మదముతోడ యాఖేచరులుప్రమానంబులపైదిరముగ గూర్చుండి బహువేడుకతోడన్॥౭౭॥ సీ॥ యీపనప్రియవాక్కులేశభావించినయింగిలిస్మిళి నాదరింపకున్నె। యీపరహంసలహొయ్పుజేరసఖూచి కలిమీహంబువగయకున్నె। యీశుకసంతతి నేసారబాబుచెలియకాముకునసేయకున్నె। యీమాయూరవృందము మంచివేడుక తోచిల్కులకొలికి రక్షింపకున్నె। యీచక్రవాకపంక్తి నెదటనిల్చియుప్రమీదగనవిహరింపకున్నె। యమహాపుణ్యులెటువంటివారో చెల్లెవాడయోగిరమేడలవారలందు॥౭౮॥

క॥ వాటులగంధముమిటుకన్। వాలలపాటలకెంగేలివేడుకతో। పాటుంచినమనస్సులు। కాటుకచెలువంపలగరిమతోడెలగన్॥౭౯॥ చ॥ చరివరిమినకేసరుడుసారసగంధిహిమాద్రినెల్లనెల్। వనజవకాముకామునిహిమవంతముగంపెలతాంతతపాసకాననగిరివల్లికాంతరుహప్రచురామరిచిత్తకాంతమున్। వనరుహవైరిరత్నగుంచి వప్రవిరాజితచంద్రనాకమున్॥౮౦॥ సీ॥ అనపాయసన్మహానర్ఘకల్పకమహాగాదిజనమాలితములు। శ్రీయుతోద్యానగాపేవ

దృగ్విభ్రమఖేచరసుందరీకీర్తితములు। ఘనపుష్పజాలమార్గప్రదేశాయిత। వ
నజాతిసంతానవైభవములు। హరిరత్నవరసింధుగురునగసందోహ। సదమలర
సనివాసస్థలములు। లోకలోచనజాతమోదాకరములు। భువనసంభవఘోష
ప్రపూరితములు। నవనిపైపట్టణములురత్నాకరములు। గానబడియెనువలరా
జుకన్నులకును॥౧౦॥ చ॥ పురములుజూచిజూచిజల పూరితసింధులుదాటిదాటి
గోపురములుగాంచిగాంచి। మునిపుణ్యవనంబులనెంచినెంచి భూధరములనాగి
యాగి వసుధాధ్రతటంబులజేరిజేరి భీకరహిమవారిపూరముల గన్గొనిగన్గొని
కంతుడంతటన్॥౧౧॥ చ॥ అటతనుజూచెచేరువనునాహిమశైలము సర్వకాలత
త్తటగతశీతకాలముసదాస్థితజాలమునద్రిఫాలమున్। పటుసుయశోవిశాలము
విభాగశుభాకరగాంగజాలమున్ కటకచరన్మదేభతతికంపితసాలము సద్రసా
లమున్॥౧౨॥ వ॥ గాంచితత్సమీపంబున॥సీ॥ సకలాగమంబులసర్వకాలంబుల
ఫలరసపదములై బరగుదాని। పుణ్యమానీశ్వరపూతతపఃప్రభావంబుననిత్యమైవ
రలుదాని। జనకపోషకులగూడనివృత్తిచే వనప్రియతతికిరవైనప్రియముదాని। ప
ద్మాసనాధార భావసంస్థితపరహంసలకిక్కయైనలరుదాని। భూరినిర్జరవం
శ్యసంభూతదివ్య గాన శబ్దగ్రహానందమైనదాని। రాజయోగప్రసిద్ధవిరాజమా
నపుణ్యసిద్ధాశ్రమస్థానభూమిగాంచె॥౧౩॥

అందు॥సీ॥ వ్యాఘ్రాజినాసనా వార్యతపోవిధిబూనుచో నాసీనుడైన
వాని। మెండుగామేదాల్చుకుండలితతిజోగి యుండినసవరింపకుండువాని। నా
సాగ్రదృష్టివిన్యాసనిమీలిత లోచనుడైమేలుజూచువాని। యదతదేకధ్యానమున
సంప్రయుక్తుడైమారులేకనుమేనుమరచువాని। భోగరాగవిరక్తుడై దూగువాని
నాగమాంతఫలావాప్తిదోగువాని। యోగిరాజమనఃప్రియత్యాగివాని భోగిభూ
షణునాశివయోగిగాంచె॥ మఱియును॥ సీ॥ ఆత్మసఖీసంచయానీతపూజార్హ
సుమజాలకాంజలిశోభనాంగి।మందవాతోద్ధూతమహనీయచేలాంచలాబద్ధగంధ
లతాంతకాంత। సర్వకాలముహూర్త సర్వేశ్వరాగ్రసంచార ప్రమోదయో
షాప్రసాద। భయభక్తిసంభ్రమభరితాంతరంగ పూజితచంద్రశేఖరశ్రీపదా
బ్జ। పరమగుణధామదృతదామభవవిరామ। యంబుదశ్యామజేవ రామాభిరా
మ। పుణ్యయోషిల్లలామలావణ్యసీమ। పార్వతీశ్యామగన్పట్టె భావజునకు॥౧౪॥
సీ॥ పరభృతభ్రమరాబ్జపల్లవంబులబోలు కరభోరువాకేశకరపదములు।బిం
బరంభారాజబింబకంబులబోలు కాంతాధరోర్వ్యాస్యకంధరములు। దఘర్జేండ
జఘనస్తారకాళులబోలుగండగతి భూరినఖవ్రజములు। చక్రచక్రావళిచక్ర

భోగులబోలు స్తననాభికటిరోమసముదయములు। ఔరభువనైకమోహనాకారరేఖగలిగి సురమర్త్యనాగలోకస్థచారువారిజాక్షీమణీజనవంద్యమానరామయీరామయనుచును కాముడలరె||౯౬||

క|| సర్వజ్ఞుడైనకతమున। శర్వుండిప్పంకజాక్షిసౌందర్యము దాసర్వము నాత్మనెరింగియు। పర్వేందుముఖిన్వరింపబరతెంచెగదా||౯౭|| క|| అంచుంజెంచలనేత్రనుతించిమహా దేవుసన్నుతించిముదమునఁ। పంచశరుడాత్మలోనదలంచినపనిసాగునని మెలంగగనంతఁ||౯౮|| చ|| మరుడుమహావిభూతిపురమర్దను గెల్వ దలంచి సేనతోనరుగులుజూచి యీతడుహరాదుల గెల్వ ఘనుండుగానభీకరుడిటనిల్వబో కుముదకాండములందను నేయునంచు భాస్కరుడతిభీతుడైచరమశైలతటాటవిదూరెనంతటఁ|| గీ|| సరసిజాంబకరాజశాసనమువలన। కాలపురుషుండుపడమటకడను వేయ నాయితంబైనయెఱ్ఱడేరాయనంగ। సాంధ్యరాగంబుబరగదత్సంధ్యయందు||౧౦౦|| క|| మదనప్రభువెనువెంటను గదలినమదనాగమునగ! ఘనతిమిరముదుర్మదమైజన లోకభయాస్పదమైవిలసిల్లె దెసలపటువర్షమునఁ||౧౦౧||

గీ|| తిమిరగజముమీదతీరైననింగిచౌడోలుచుట్టు నడుమ వ్రేలుచున్న। ముత్తియంబులనగ ముత్తెంబులైయడారెతనర్చె తారలంబరమున||౧౦౨||క||హారుపైదురమునకేగెడి మరునకుబాణంబుగాగమదినెంచిశచీవరుడంపుకొత్తమొల్లలవిరిగుత్తియనంగ దోచెవిధుడవ్వేళఁ||౧౦౩|| క||చంద్రికయుశివతనుద్యుతిచంద్రికయునుగలసిమెరయసంతోషముతో చంద్రాప్తుడైనమన్మథుడెంద్రసుధర్మాక్షితిదలచెనెంతయుబ్రీతిఁ||౧౦౪|| శా|| అవ్వేళ్లంటియునమ్మహేశ్వరుడుప్రత్యక్షాత్ములైయుండగా। నవ్వీరాగ్రణిమన్మథుండుఘనదర్పాధిక్యకోదండుడై।వవ్వావీరలనేయకున్న దగవేనాయంచులోనెంచిదా। బువ్వుమ్ముల్గురిపించెనిద్ధరిపయిఁ పుంఖానుపుంఖంబుగఁ||౧౦౫|| శా|| ఆనాళీకశరుండశోకముఖసూనాస్త్రంబులీశానుపై నానాభంగులనేయగానచలుడైనంజూచి చిత్తంబులో। దానూహించిసనాళకైరవసుపద్మవ్రాతబాణంబులఁ। జ్యానాదంబుజెలంగనేసెనుమహాసంరంభదంభంబునఁ||

శా|| ప్రత్యాలీఢపదస్థదర్పకధనుర్జ్యాముక్తపుష్పాస్త్రముల్ మృత్యుద్వేషికి మేననాటెనహహామీనాంకుడేవీరుడీ। యత్యాశ్చర్యముగంటిరేయనుచు దేవాదుల్ నభోవీథియందత్యాసక్తినినిల్చిచూచిరి లతాంతాస్త్రాంధకారారులఁ||౧౦౭|| ఉ|| ఆచెలువంపుచిత్తభవు డార్చుచునుత్పలనీరజాత నారాచము

లేయగాఁగనవిరాజకిరీటుఁడు రౌద్రదృష్టిచేఁజూచినయంతమాత్రమున చూఁడఁగాలె సుందరదేహుఁడయ్యెదోషాచరదపఁకుండు సురసాధ్యగణంబులు తల్లడిల్లఁగన్॥ వ॥ ఆసమయంబున॥ క॥ పారిరిగంధర్వాదులు। జేరిరసురలమరపురమహాపద్మగ ణంబుల్। దూఱిరి కాంతారంబుల। చాలిరితమతావులనుతాపసవర్యా॥౧౦౯॥ క॥ అత్తఱిచిత్తజసతిరతి। తత్తరపడిచిత్తమందుతహతహపడుచుం। చిత్రేజనేవ నగలిగినవిపత్తునఁబత్తి౯ెమెప్పుడమిబడిమూర్ఛిల్లెన్॥౧౧౦॥ఉ॥అంతమహాస్త్రమా త్రమునకారలిలేచిజగంబుజూచియావింతకుపంటినొందుచు నపష్యానశాగతపత్రి మానలోకాంతరకార్యవిత్సతి మహామతిగాఁపసహాస్యమూని। ప్రాంతనితాం తకోపమునశంభునిజూచివినంగనిట్లనన్॥౧౧౧॥ శా॥ నీమీనసవతీలలామకొఱకై నీచాప్పుఁబోనాడియీగ్రావప్రాంతమునఁజేరి వెఱ్ఱిపసనుంగాపింపగాఁబూనినద్దేవుండార్యుండెవేడనీకొఱకునే తెంగఁగాఁమైప్రచే భావంబాప్పి నెమ్ముఁగఁజాలక వృథాపాపంబుగాఁవించితే॥౧౧౨॥

మ॥ పరమేశుండఁటలోకపాలుఁడనుచున్ భక్తప్రియుండంచు నాదరముం చున్ పరమాత్మమూర్తియనుచున్ కావ్యప్రదుండంచునీస్వయంభు ప్రేమించు శంభుఁడనుచున్ సర్వజ్ఞుండంచున్వియచ్చరులుం మెచ్చఁగ వెంచిచూడఁ దృఢ కోపం బయ్యెసర్వంబిటన్॥౧౧౩॥ ఉ॥ ఈమానరిందుకృత్యముల కష్టముగూర్చఁజాచిన ట్టిచేతోభవునట్లుచేసితివిధూతజనీ[illegible] భావమునఁ జూడు మికభావజునేరము వాదనేరము వాపననిదినేరముభావా[illegible] డన్॥ మ॥ విలసచ్చాపముఁబూనిపుష్పశరుఁడైవిష్ణ్వాత్మ[illegible] టింపఁగాదలచిలేలన్ సేయుచోనిట్టిసేతలుగాఁ[illegible] లనీకుంజంగంబులకుం త్రాసముబుట్టజేసెవ[illegible]॥౧౧౪॥ మ॥ అనియావీరసతిక్రరాసుఁడై మహాహంకారి[illegible] ష్టరోక్తులటు సాధ్వీధైర్యగంబలరఁగా విసివాలాంబుజనై [illegible] షమూహించి యోవనితానిటులాడఁధగ్నమగునెవడ్రింకకోపం బెనన్॥౧౧౫॥ క॥ పలలలునోనరించిన। నేలీలలుసేయఁ దన్నయెవ్విదిశైనం పలుం గీడుంజేయఁగకాలముప్రభువెవ్వరికిని కంజాతముఖీ॥౧౧౬॥ క॥ ఏలాయీలా బలుకుటమేలాబాలా బ్జఘాలమేలారడికించాలికాలముచూపుట ఫలముగాఁ ముగుఁబూనుశీతలదృష్టిన్॥౧౧౭॥ శా॥ అన్యుల్నీకపకారులెవ్వరుల్పవే యుప్రాంబ వాదీశా సౌజన్యామానసతీమహత్వ ఘనదీక్షంజూచితే లోకనానమాన్యప్రా

కృలివ త్తినొందదగవే మాన్యత్వముంవీడిపజాన్యా శ్వాదిది గీశసన్నుతమతీస్వా ధ్వీరతీశ్రీమతీ॥౧౧౯॥ క॥ తొలిమి మేలొనరించును తొలిమిపుణ్యంబులిచ్చు తొలిమిబ్రోచున్। తొలిమిశుభములొసంగును తొలిమికోరికలనొసంగు తథ్యము సాధ్వీ॥ క॥ అనియానతిచ్చి శంకరుడనఘునిగా కాముదలచి యారతి భాగ్యంబునకు వెరగందియిట్లను ఘనకరుణా వేశుడగుచు కామినితోడన్॥౧౨౦॥ సీ॥ నీప్రాణనాథుండునీరజబాణుండ నంగుడైజీవించుమంగళాంగి। సాంగుడైనికుసంసర్గాది వరవతన్నలుసల్పునిత్యంబునయము మీర। అంగహీనుండయ్యు నన్యాంగయోగ సంఘటనాప్రవీణుడైగణనకెక్కె। తోటిభంగుల జేయుతోయజానన చిరంజీవివై పతితోడ జెలగుమనిన। రతిమహాసాధ్వి మదిలోన కుతుకమొదవ సిగ్గుపడియూరకుండెను శివుడుమెచ్చె। నమరసంతతిపుష్పవరషము లుగురిసె దేవదుందుభిరవములుదిశలుజెలగ॥ క॥ అచ్చటివారలుమెచ్చిరి। మెచ్చోటులనైనచిత్రమిట్టిదిగలదె చచ్చినవల్లభుమరలం దెచ్చెను రతితేగనితర లెవ్వలవశమే॥౧౨౧॥ క॥ అనిలోకులునుతిసేయగ మనసిజుతోగూడెవేట్కమల్లడిగొనగా। వనజాక్షిరతియుజనియెను తనగేహమునకుమహాముదంబెదగదురన్॥౧౨౨॥ శా॥ ఈరీతింరతిసంతసించిజనగానీశుండుచిత్తంబులో క్రూరత్వంబునదక్షకాపకృతి సక్రోధుండనై జేసితిన్। ధీరాగ్రేసరయారతీమణియెయుబ్బిందిలంచెంమహాకోపినై యెరంబేయుటనుండనంచుజనిమెన్ భీముండురోషాగ్రదికన్॥౧౨౩॥ సీ॥ దక్షకుడేతెంచితనపైనిశంసనుప్రైవిరిదమ్మిప్రాపులువేయుటయును। దానమహాశుండుమానసజాతునినంగునిజేసిచెలంగుటయును। దానికికోపించిదక్షకసలెరతి। పంచాస్యుచాలనిందించుటయును। భూతేశుడదిజూచిపొలతుకనూరార్చి। మచ్చికతోపతినిచ్చుటయును। సత్కారరతిపతిగూడిజరుగుటయును। యిన్నిమదినెంచిశంకరుడేగుటయునుగాంచిమదినెంచినిస్సంయాకలితయగుచు గిరిజగిరిశునిమదినిల్పిసరభసమున॥౧౨౪॥

చ॥ వరతపమాచరించిసురవందితుశంకరుమెచ్చజేసీ హృత్సరసిజసంస్థవాంఛలససంభ్రమమొందగలొదలంచి భూధరవరపుత్రిసంతతము తద్దయు వీక్షవహించిగ్రాసముం మరచితదేకభావమున మానుగబూనితపంబు సేయగన్॥౧౨౫॥ గీ॥ ఆత్మవల్లభునెడబాయుటనుచితోత్త్రియించు మదినెంచిచంచలనందితోరు బాహులతికలపతినుప గూహనంబు సేయుగతితీగె మెరుపులుచెదలమెరసె॥౧౨౬॥

గీ॥ జలదజలదుకషన్కజనులతోడ। జలమొసంగెద హాలవృత్తిసలుపుడనుచు। పరమదయనేత నెలుగెత్తిపలికెననగ। నుత్తరాశనుసైనితలాప్పెనవు

డు॥ ౧౨౭॥ క॥ త్న్మాకాంతపయినిఘనపతి। ప్రాకటముగజల్లునట్టిపన్నీరనగా లోకానందముసేయుచు। శీకరవర్షంబుగురిసెశీతలకరమై॥౧౨౮॥ గీ॥ ఘనఘనఘుజంగుడిలయనుకాంతతోడ। వేడుకలరంగమరుకేళిగూడువేళ। హాళినొనరించునఖరత్నతాళియనగ। కర్షకాభీష్టసాలమాంగణగణముదోచె॥ ౧౨౯॥ గీ॥ జలదపల్లవయోగసంచారభావము లకుబొంగినధారుణీజలజముఖికి। రహిజనించినపులకాంకురంబులనగ॥సస్యములుమొల్చెధారుణీచక్రమందు॥౧౩౦॥ గీ॥ వారిధరరాజుమేదినీవారిజాక్షి। మీదపరిహాసమునజల్లుమిక్కుటంపు। మల్లికాజాలములనాగమహిమదనరి। కరకలిలగురిసెశీతలకరములగుచు॥౧౩౧॥

క॥ కాలకిరాతుడజాండపు జాలంబునకంజరీట జాలములీలం। దోలినపోలికగ్రాలెం। భూలోకములోనమేఘ పుంజముదళమయి॥౧౩౨॥ గీ॥ త్న్మాతలాంగణమున జలధరంబనియెడి చప్పరమునవ్రేలుసాంద్రదీర్ఘ లలిపటోలికాశలాటులగతిజారెవర్షధారలట్లువసుధయందు॥౧౩౩॥ ఇట్టివర్షాకాలంబున॥ క॥ పిడుగులురాలిననెంతయు। జడియకపటుగర్జితములజంకకజడిలో। జడియుచువరదీక్షావిధి కడుతపమొనరింపబూనెగౌరితరముగా॥౧౩౪॥ గీ॥ సర్వదినకాలపాలితశాలిముఖ్య సస్యములుబండెకర్షక సమ్మతముగ। నమ్మిచేసినభూదేవిసరులకొసగు కామితార్థఫలంబులు గారవమున॥౧౩౫॥ చ॥ తెలతెలబారెమేఘములు దిక్కులుబ్రస్ఫుటమయ్యెరాత్రులం కలకలకలాడెవెన్నెలలు కర్దములింకెను కాశపుష్పముల్ తళతళలాడబూసె దొరదారులవంకవలూడెకుల్యలం జిలజిలలాడెనీరములు చిత్రముశారదవేళనెల్లెడన్॥ ౧౩౬. త దనంతరంబు॥

సీ॥ అలకేశ్వరాశాసమాగతశీతల వాతకంపితమానవవ్రజంబు। నిఖిలతుషారహిమానీబాధితాశేష పద్మజాండోద్భవప్రాణిచయము। సకలసమిజ్జ్వాలసాధుపూజితవృద్ధధూమసంయుక్తవాతూలసఖము। ఘనశీతకస్తూరికాగంధకర్పూర పన్నీరవస్తుసంభావితంబు। బెదబువణంకపంకజప్రియుముగ్గుంక పుడమిజలమింకనాపగాజడముజంక। జగములుదలంకవేగుడయిఖగుడుగ్రుంక। నమరెనకలంకశీతకాలముకడంక। ౧౩౭॥ ఉ॥ అట్టివిశేషశీతసమయంబున పార్వతిరేబగళ్ళని। ట్టట్టులబోవబోకనరుదందగకుత్తుకబంటినీటిలో। గట్టితపంబుజేసెనశిఖండకిరీటునిగూర్చివేడ్కతో। నిట్టిదృఢవ్రతల్గలరె యీభువనంబులయందు నెంచగన్॥౧౩౮॥ చ॥అహములువిస్తరించెనిశలస్నిగ్ధశత్వమునొందెకాంతిచే। దహనుడుదేజరిల్లెవనిదావధనంజయకీలలాప్పెభూ। రుహములుపండుటాకుల

విరుద్ధములయ్యెకుబేరదిక్కునకుం మిహిరుఁడుమళ్ళితేజమున మించెనువేసవివేళ నెంతయున్॥౧౩౯॥ క॥ ఖరకరకిరణనిపీడిత నరపశుమృగపతకముఖ్య నానా జంతుల్ తరుగేహావరగుహాదుల వెరవొప్పివసించిరట్టివేసవివేళన్॥౧౪౦॥ క॥పంచానలమధ్యంబున పంచాననలమధ్యయయిన పార్వతివేడుకన్। పంచాక్షరిజపియించుచు పంచాస్యునిజేర్చెనెద ప్రపంచంబెంచన్॥౧౪౧॥ ఇవ్విధంబునవర్షశీతోష్ణసమయహోరాత్రంబుల అచలాపద్మినీ స్వాహాకాంతలంబోలియుండి నిరాహారయైయప్పార్వతీ తపంబొనరింపుచుండెనని సూతుఁడుశౌనకాదుల కెరింగించె॥౧౪౨॥

ఉ॥ గోపకుమారసంతుషిత గోపవినిర్జితభక్తలోక సంతాపవినీల రూపఖిలలాపితకోప శృతిప్రదీపన। ద్వ్యాపకలాపకాపురుష భూధరగోపధృతప్రచాపసల్లాపనుతప్రతాప విపులాపవినాశితపాపరూపకా॥౧౪౩॥ క॥ గోపాలగోపబాలక।గోపాలకవినుతతుషితగోపాలవరా। గోపాళికగోపాలక గోపాలాగోపబాలా గోపాబాలా॥౧౪౪॥ మాలిని॥ సమరవిజయలీలాసద్గుణాఘాల వాలాకమలజముఖ పాలాకాలకాలానుకూలా। కమలవసతిలోలా కాంచనోత్కృష్టచేలా। కమితదురితజాలాసర్వమానీంద్రఫాలా॥౧౪౫॥

గద్య॥ ఇతిశ్రీమత్సూర్యనారాయణకరుణాకటాక్షవీక్షణాసాధ్య
తధారాసముద్భూతకవితాప్రసిద్ధాత్రేయగోత్రపవిత్ర
వెంకటకృష్ణపౌత్రరామయామాత్యపుత్రసకల
సుకవినికరవిధేయ వెంకటకృష్ణనామ
ధేయప్రణీతంబైన హైమవతీ
పరిణయంబను మహా
ప్రబంధంబునందు
ద్వితీయాశ్వా
సము.

శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ

శ్రీరస్తు.

హైమవతీపరిణయము.

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీపద్మోపసరోజా [illegible]
సోమనీరద। కోమలరుచిజాలదివ్యగాత్ర గోపాలా॥౧॥ తా [illegible]
దులగు బ్రహ్మాణ్యాలకు నిద్ధురకుఁ [illegible]
గజ్జాతుస [illegible] కానంచను [illegible]
జ్యాసముద్రముందు కడసీవ్రాహించి [illegible]॥ అని [illegible]
నములనతికౌతుకంబు [illegible] తిసుచుండి [illegible]
డటంచు నతిడిట్లనియెను.౩। క॥ [illegible]
హాసౌధమునం। [illegible]
౪॥ సీ॥ సర్వజ్ఞవరునయ్యు [illegible]
మినయ్యెలనాగగూర్చియు [illegible]
చ్చపలాక్షిసన్నిధిఁజేని మదిసంత [illegible]
మైత్రి। సేయఁబూనినట్లసేయదగునె [illegible]
దుగలడే కరగత [illegible]
డబడజేసె నాదుడుకుతనము॥౫

క॥ భూతపలనయా [illegible]
భూతంబుగాని [illegible]
పమాచరింప [illegible]
యుచో చేచే [illegible]
చ్చటనాడేటి [illegible]
దునన్నచేడెతో నామా [illegible]
నపోయితి యోగి [illegible]
మువిశ్వం [illegible]॥౭

క॥ అనిపల్కి నగతనూజను తనమానమున దలఁచి శివుఁడు తహతహపడి లోఁ ఘనవిరహాంబుధి దేలెను వనమరిగిన గట్టుగట్టువాని తెరఁగునన్॥౮॥ సీ॥ కుందాని లంబేచ మదిబూని మెయినున్నహారులు ద్రెంగునటంచు వెరచి మాను। వేడివెన్నెల గాయు విధుఁడు లోనదలంచి కినుకఁ జేతలఁ దాల్పఁడనుచు మాను॥ కోయిలల్ చెలరేగి కూతఁగూయఁగ బూని వినఁబడు తారకంబునకు వెరచు। నంచల పిండు మదించి యేచ గఁబూని తమరౌతు పాటుకు దలఁకి యుమగు। నిర్గుణశత్రుబలంబు పెంపెక్కి మీరి। పెరిగియా మెక్కియుండియుఁ దరుగుఁగాని చిత్తజపిశాచమాతని జేరి మిగుల। వగల బాకలఁగఁ జేసె పెంపఁగదొలఁగ॥౯॥ ఉ॥ కంటికి నిద్రరాక ఘనకార్యములందు మనస్సు రాక కేగంటచు సేవకాదులను గన్గొన వేడుక లేక గిబ్బరాదంటను జూడఁబోక ప్రమద ప్రభుఁడీశుఁడు గట్టుపట్టి వాల్గంటినె దందలంచి తమకంబున నుండఁగ దైవికంబునన్॥౧౦॥

సీ॥ ప్రతిదినక్షణ పరబ్రహ్మదర్శనలాభసంతుష్టమానసచరులు నరులు। గంగాదిపుణ్యతరంగిణీసందోహసలిలపూరితకమండలులు బలులు। కోపత్యజీకృతగోపదయాసురేంద్రీకృతపరిశుష్కతృణులు గుణులు సకలలోకోద్భవసందేశసందోహసదసద్వివేకకోవిదులు బుధులు। వేదతుల్యవచస్కులు విపులదయులు। ఖేదవిహీనకుత్రాపులు మోదకరులు సాదరమనోజ్ఞఘనులు శాస్త్రమునులు। వచ్చి రాచంద్రశేఖరావాసమునకు॥౧౧॥ క॥ వచ్చిన మౌనుల చడివిని జెచ్చెర హరుఁ డేఁగి యున్నచిత్తజఘాతంబచ్చటనుండక సరిగ వియచ్చర మునివర్యచర్యలట్టివి గావే॥౧౨॥ మ॥ పిదపన్మానులు వేడ్కతో డగని రాభీమున్గుణస్తోమునిన్। మదపద్మాస్త్రవిరామునిన్ వరహిమత్క్ష్మాభృత్సుతాకామునిన్। సుదతీలగ్నమనోభిరామునిమహోశుంభద్గుణోద్ధామునిన్। సదనోచ్చారితరామనామునిశివున్। చంచద్గళశ్యామునిన్॥౧౩॥

చ॥ గనుగొని యాదిభిక్షునకు గౌతమముఖ్యులు వందనంబు లింపెనయఁగ సాగి సేయఁగ మహేశుఁడు వారికి నర్హకృత్యముల్। నొనరిచి సంతసించి మరియున్ మరియున్ కుశలంబు వేడి యో మునివరులార మీరలు ముముక్షుఘనుల్గద యోగిరాజిలోన్॥౧౪॥ మీరలు వచ్చిన కతమున। నీరమ్యగృహంబు కరము నొక్కటి యెయ్యెన్। ఘోరమణి గల చిత్రంబులు। మీ కెరుఁగని వేమి లేవు మేలయ్యె భళీ॥౧౫॥ చ॥ అనవినిమౌనులిట్లు పిరియాంధకవైరికి వెట్కనీజగంబున త్వదనుగ్రహంబున నుభూతభవిష్యదశేషకృత్యముల్। మనమున గానుపించు బుధమాన్య సమస్త మెరుంగుదీవు నిన్వినుతియొనర్పశక్యమె సవిస్తరతన్ మము బోటివారికిన్॥౧౬॥

సీ॥ వేవుడవై యొక్కెడ సంచరించుటయోగివై నొకచో నాదిగి యుంట। ముక్తమభిక్షువై నొకచోటనుంట రాగివై నొకచో నాగియుంట। వర్ణి త్వమున నొకవంక బోవుచునుంట నతదయాళుండవై సమరియుంట। రాజయో గంబున జేజరిల్లుచునుంట భోగివై నొకచో మూగియుంట। నరసిచూచిన నీసాటి యమరవరులుగలరె యీ వేద జగములఖిలవిహరణ వాసవాదిత్యశరణ కైలాస శరణ సుగుణగణనుతచరణ విశుద్ధకరణ॥౧౭॥ ఉ॥ వచ్చితివీ యదర్శనము వాంఛద లిర్పనొనర్చి నామనమూ యిచ్చమరొండుగాన మదియిష్టమె నీకును దేవకోటికిన్। ముచ్చటగాన శైలజన మోఘముని వివరించుమీశయా సచ్చరితన్వరించిన విచారము నీమది బాయు మేలగున్॥౧౮॥ క॥ దాక్షాయణి జనియాశితత్రుటి భృజ్జయ వ్యైత కీనం ప్రసన్నోయుక్షధ్వజ యొప్పం కేజాక్షిం జేపట్టుమనిన హరుడిట్లని యెన్॥౧౯॥

ఉ॥ ఓమునులార మీరిటు ఘనోక్తులు బల్కితిరింతె జాలు మీమీ మహానియ్య బుద్ధులకు మేలనదో చనసట్లయా గిరిగాత్రిమణిసమ్మతించు వెనకం గృతనిశ్చయబుద్ధి సేయుడో ప్రేమవధూవదాన్యులు విరించివిధింధరతల్లిదండ్రులే॥౨౦॥ క॥ వినుడె నామాటలు వేజనుడే భూలోకమునకు శైలేంద్రునితో ననుడీ జెప్పిన పనివినఘను డీ గిరివరులలో నగనుడీ పిదపన్॥౨౧॥ క॥ అని పల్కిన వల్లెయని మునిజనులు ఘనప్రణామములు సల్పి మహేశుని యనుమతి జనసాగిరి। ఘనమార్గము బట్టి ప్రబలకౌతుకమతులై॥౨౨॥ చ॥ పదపడి చంద్రశేఖరుడు పార్వతి జేయుతపంబు దివ్యదృక్ప్రద వినిజూచి యిట్టులన పారతపంబొనరించువారలీమదవతిగాక నొండురులు మందు కునైన దలంపజూతుమే! ముదమెసగంగ కున్నదిది ముఖ్యమె మానుట దైవ ధర్మమే॥౨౩॥

క॥ అనినిశ్చయించి శంభుడు మనమున సోత్సాహబుద్ధి చుల్లడి గొనగా ఘన సుమనో వేగంబున పనివినియెను నంతలోన పార్వతి జేరెన్॥౨౪॥సీ॥ పంచసాయక కేశరాంచితధౌతచేలాంచలంబున బిగియించిగాను। కంచల బిగియించి సంచరించు పంచేంద్రియంబుల పించమణచి। కొంచపు దృష్టి గల్పించి నాసాగ్రమందుంచి వాతంబు బంధించి మించిచంచత్కళాదిదర్శించి లోనెంచి చుట్టించి గాత్రసంబున దీపించి చిహ్నించి। మంచిమంచి ముచులమించి పంచాక్షరి యెంచి దీక్ష జేజపించుచున్న। చంచరీకవేణి పంచాస్యమధ్యమ చంచలాక్షి గాంచె పంచముఖుడు॥౨౫॥ ఉ॥ గాంచితదీయవక్త్రము నగన్పడు తేజము చూచి మేలపొచంచలులై నకాంతలిటు సాహసవృత్తి దలంచువార్త లేదంచు దలంచి ప్రేమయుతుడై కరుణింపవలెంచబూని నిర్వ్యాంచిత వేషభాషణ దయాకరభావము నుగ్గడింపగన్॥౨౬॥

సీ॥ శిరమునధరియించుసరసిజారివెలుంగ। కరమునహరిణంబుబరిఢవింప। తలనున్నచెదలేరుగొలకొలలాడంగ పులితోలువలెవాటివెలువుమీర।హరికోటిదీప్తులనిరసింపజాలినవరజటాకాంతులుకరముమెరయ। హారనీహారడిండీరహీరపటీరచారుశరీరశృంగారమూర। రక్షణపరాయణత్వకటాక్షవీక్షణామృతదానవిచక్షణుండు। మోక్షయాచకలోకసంరక్షకుండుయక్షరాణ్మిత్రుడుమాకుఁబ్రత్యక్షమయ్యె॥౨౭॥ ఉ॥ ఘోరతపస్సమాధిగిరికుంజరపుత్రికయుండెగానయజ్ఞారినికన్నులారగసదయ్యెమహేశుడుభక్తసంచయోదారుడుగానశాంతముముదంబునుచిత్తములోజెలంగతన్నీరజగంధికిట్లనియెనిత్యదయార్ద్రవచస్సమేతుడై॥౨౮॥ శా॥ ఓసోహైమవతీలలామవినుమీవూహించుకృత్యంబుసోత్సాహంబొప్పగజూడబూనిహృదయేచ్ఛన్వచ్చితింనమ్ముమీమాహాత్మ్యంబునెరింగినాడనికనీమంబేలహృత్కామసందోహంబుల్సమకూరజేసెదనుసంతోషించియాచింపవే॥౨౯॥ క॥ అనిధారాధరనిస్వనమునజైవాతృకధరుండుమోదంబునబలికిననెట్టకేలకుమశంభునిగనెవ్రీడాభయప్రదములుగదురన్॥౩౦॥

శా॥ యీచందంబునగోచరుండైనసర్వేశుందగంజూచియామోచాస్తంభనిభోరుశైలజమహామోదంబునంహ్రీభయప్రాచుర్యంబుజెలంగహస్తములతిప్రావీణ్యతంమోడ్చివేయాచింపందనునేరదయ్యెపతిసర్వార్థజ్ఞుడౌహేతువన్॥౩౧॥ చ॥ కరములుమోడ్చికట్టెదురుగన్పడుపార్వతిజూచిభామరోవెరువకునేనెరుంగుదునువెల్లడిమెయ్యెత్వదీప్సితంబుజేకురుసఫలంబగుంతపవుకుంబనిలేదిటనుండబాడిగాదరయగృహంబుజేరుమనియానతియిచ్చియదృశ్యుడైచనెన్॥౩౨॥

చ॥ తెరవమహేశుడేగనలుదిక్కులుజూచిమహోత్సుడీశుడిత్తైరగునబల్కెనాయడనతిప్రమదంబుజనించెనంచులోనరసితదాజ్ఞబూనిచెలులందరుగొల్వగనేగుదెంచెభూధరవరసౌధసన్నిధికితండ్రిముదాంబుధివెల్లిమట్టగన్॥౩౩॥ ఉ॥ వచ్చినకూతుగాంచిగిరివల్లభుడుల్లముపల్లవింపగా। గుచ్చికవుంగలించుకొనికూరిమిశీర్షముచుంబనంబుపెంపచ్చుపడంగజేసెవనమందలివాతలుతత్సఖీసతుల్ముచ్చటలట్లగాబలుకమోదమునన్వినుచుండెవింతగన్॥౩౪॥ క॥ జననీజనకులకత్తరివినవెతమైమొక్కిరావారువిస్మితులగుచుం-ఘనదీవనలొసగిరిపెంపెనయగనట్లుండెనటమహేశ్వరకరుణన్॥౩౫॥ శా॥ కైలాసాచలనిర్గతుల్హృదయసంకల్పార్థసిద్ధుల్జటాజాలత్విడ్జితపద్మబాంధవరుచుల్సప్తర్షుల

ద్వేళనా। శైలాధీశుని మో్రలసిల్లిరిమహాసంరంభులై మంగళోల్లీలాకర్షితపూర్ణేందూవిధుకళాపీఠాస్యతేజస్కులై ॥౩౬॥

ఉ॥ ఇట్టులనిల్వఁగాఁగనిగిరీంద్రుఁడుకంపమునొంది పాదముల్ద్రొట్టుపడంగనే గితనతోఁగ్ర్యలిదానునునర్ఘ్యపాద్యముల్పట్టుకువచ్చి యిచ్చివరభవ్యసుఖాసన పంక్తిఁజూపిలోఁబుట్టిన భక్తిచేసలిపెభూస్తలివందనముల్ క్రమంబుగన్ ॥౩౭॥ ఉ॥ లేచినమస్కరించిమునిలీలలచే విలసిల్లుశంభులంజూచిమహాత్ములారయిది చోద్యముక్రొత్తనివాసపూతిగం। ధాచలకేగుదెంచినమృగాధిపబృందముకీర్తిమీరలీకీచకరుద్ధమద్ధరిణికింజనుదెంచుట లెంచిచూచినన్ ॥౩౮॥ శా॥ యుష్మద్దర్శనలాలసుండనగునాయుల్లంబురంజిల్లెనాయుష్మన్ముఖ్యుడనైతిభూమిధరపాలోఁ పాయముంగల్గెమద్భీష్మాఘూళిదోలంగసర్వసుమనోభిప్రాయ సానుండనైగ్రీష్మాద్యుష్ణదినంబులన్ హిమజలాకీర్ణుండనైయుండెదన్ ॥౩౯॥

క॥ మీరేగుదెంచుకతమునధారుణిగలగిరులలోనధన్యుఁడనైతిన్। కోరుదుమీమనమునగలకోరికలేమఁటిలోకరులా కోమలహృయులో॥౪౦॥ ఉ॥ అత్తరి శైలపుత్రికరయంబునమానులగానగోరిశయిలోత్తమచెంగటంనిలువయోగులుగాంచియదిందలంచిరిచిత్తరిసుందరంబుగనిభీముఁడుచొక్కివిరాళిబొందఁడే। యిత్తరళాయతాక్షిజగదీశ్వరియంచుదలంచిరందరున్ ॥౪౧॥ మ॥ అవనీభృద్వరకాష్యభూధరగృహుండా రాజరాజప్రియుండువిధూత్తంసుడుశంభుడాహాదిబలాధ్యుండయ్యునబ్ధీంద్రబాంధవముంజేసినభంగినీపయిదయంతధ్యంబునీతోడబాంధవమున్ జేయదలంచెనేడదికృతార్థశ్రేష్ఠభావింపవే॥౪౨॥ క॥ సర్వజ్ఞుడైనశంకరుడుర్వీశ్వరబాంధవంబునొనరించినచో సర్వసుపర్వులుమెత్తురుపార్వతినర్పించుమీవుపర్వతవర్యా॥౪౩॥

క॥ వెయ్యేలనీకుదెల్పగనియ్యుమ నయ్యాదిదేవునిల్లాలినిగా చయ్యానని చ్చెదననిపలుకియ్యెడమాచౌలసోకనియ్యవెయనినన్ ॥౪౪॥ ఉ॥ సంతసమందిశయిలపతిసప్తమునీంద్రులతోడనిట్లనున్। వింతలుమీప్రియోక్తులుప్రవీణులుమీరలుకన్నెనియ్యగానెంతటివాడశర్వునకునిట్టులజేసెభవత్ప్రసాదమింతింతననేలపార్వతినియిచ్చెదశంభునకంచుబల్కెనన్ ॥౪౪॥ క॥ శుభమస్త్వవిఘ్నమస్త్వని। త్రిభువనవిజయోస్తటంచుశ్రీరస్తనితత్సభమునులుశుభముబల్కిరి। ఇభగామినిగౌరిశంభునిల్లాలనుచున్ ॥౪౫॥ క॥ అనిదీవించినమునులకు। ఘనరత్నఫలాంశుకములు। కానుకలిచ్చెన్। వినయమ్మునఁనగపతితనమనమునజనియించుకోర్కెమల్లడిగొనగన్ ॥౪౬॥

క॥ యిచ్చినకానకలు గైకొని। చెచ్చెర మునివరులు మరల చేతోమోదం బచ్చుపడ నగజకచ్చిరి। తచ్చారిత్రములు దెల్పదర మేమనకున్॥౪౭॥ ఉ॥ ధీరశుభస్యశ్శ్రీమనుదివ్యవచోర్థులమైన మాకుని చేరువనుండగా దగదు చెచ్చెర బోదుమటంచు లేచి శృంగారగృహంబు దాటి వడిగైకొని యంబరవీథి నేగి రాచారుగుణాభిరాములగు సప్తమునీంద్రులు సన్నుతింపుచున్॥౪౮॥ శా॥ కైలాసాఖ్యమహీధరంబునకు చక్కం జేరి మౌనీంద్రుల వ్వేళం గాంచిరి భావిమంగళకళావిర్భూతసంరంభునింశయిలాధీశతనూభవాచరితభాషాకర్ణనారంభునిం। ఆలీఢాంచితదండకాలఘున ధైర్యస్తంభునిన్ శంభునిన్॥౪౯॥ ఉ॥ వెళ్ళినకార్యమాస్యములవెల్లడియై గనుపింపగా జగద్వల్లభుడైన శంభునకు వందనముల్దగ జేసి భక్తితో సల్లలితార్హపీఠములసమ్మదమొందవసించి ప్రేమసంధిల్లగ వారుచారుభణితిందగనిట్లనిరమ్మహేశుతోన్॥౫౦॥

ఉ॥ శర్వభవత్ప్రసాదమున శయిలవరేణ్యునితోడ వేడుకన్। సర్వము దెల్పగా నతడు సందియమేటికి నిత్తు పార్వతిన్। శర్వునకంచు బల్కె నవచంద్రకళాధర వేయునేల న ప్పార్వతి సద్గుణాదుల ప్రభావము నీవ యెఱుంగు వే గదా॥౫౧॥ చ॥ తడవిక నేల నప్పుడమి దాలుపు నంకిలి లేదు గాన వెన్నుడు మొదలైన సంగడుల నుందగు వారల దెచ్చి వారితో వడిజనబాంధవంబు గిరివల్లభుతో దగజేసి పిమ్మటప్పడతివివాహమైయిటు భద్రగతిన్ జను దేరుమీ శివా॥ ఉ॥ నావుడు మోము నంచిరుత నవ్వు జెలంగ వృషధ్వజుండు ప్రజ్ఞావరు వారమీహృదయసంగతి భంగిని సేయ బూనుడీతో ప్రవిభవద్దయామహిమదోచెగదా వెయియేల దీనసంభావన కీర్తిమాత్రవ నిభావన సేయుడి కేవలంబుగన్॥౫౩॥

క॥ ఆరంభించినకార్యము। పారమునొందింపవలయు। పరమాప్తులు మీరారయ భారము మీదే బిరములింకేల పెళ్ళి పెద్దలె మీరల్॥౫౪॥ పంకజాతభవుని పంకేజలోచను రాజరాజు రాజు రాజవరుల నారదాది మౌనినాథుల వేర్వేర వారివారివారివారి॥౫౫॥ గీ॥ గరుడగంధర్వసర్వకింపురుషసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరాప్సరస్సంతతుల నను। ప్రమథగణముల బిలచి సంభ్రమము కొరకు రాగ। సమకట్టుడత్యనురాగమొప్ప॥౫౬॥ ఉ॥ చంద్రకళాధరుండైన శర్వుడు ప్రేమమహామహుడై యాసాంద్రశుభప్రదప్రభవసత్యమృదూక్తులు చాలబల్కె మౌనీంద్రులు సన్నుతించిరి గిరీంద్రుమతంబున నట్లు సేయగా నింద్రుడు పేంద్రుడబ్జజుడనేకులు రా సమకట్టిరాధ్యులై॥౫౭॥

సీ॥ ప్రాసాదవరసౌధపంక్తికూటంబుల కమనీయభర్మకుంభములమర్చి

వ్వేళనా। శైలాధీశుని మోలపల్చిరి మహాసంరంభులై మంగళోక్తిలాలితస్ఫూర్జితహావిధుకళావిధాస్య తేజస్కులై ॥౩౬॥

ఉ॥ ఇట్టులనిల్వఁగాఁగనిగిరీంద్రుఁడుకంపమునొంది పాదముల్దొట్టుపడంగనే గిత్తసతోఁ గ్యులిదానునునర్ఘ్యపాద్యముల్పట్టుకువచ్చి యిచ్చి వరభవ్యసుఖాసన మందు నిల్పెఁ బుట్టిన భక్తిచేసలిపె భూస్తుతివందనముల్ క్రమంబుగన్ ॥౩౭॥ ఉ॥ లేచినమస్కరించి మునిలీలలచే విలసిల్లు శంభులంజూచి మహాత్ములార యిది చోద్యము క్రోవ్ష శివానసపూతిగం। ధాచలకేగుదెంచినమృగాధపబృందము రీతిమీ రిలీకీచకగుధమద్ధరిణికింజను దెంచుట లెంచిచూచినన్ ॥౩౮॥ శా॥ యుష్మద్దర్శనలాలసుండనగు నాయుల్లంబురంజిల్లె నాయుష్మన్ముఖ్యుడనైతిభూమిధరపాలో పాయముంగల్గె మద్భీష్మాఘాళిదోలంగ సర్వసుమనోభిప్రాయ సానందనై గ్రీష్మాద్యుష్ణదినంబులన్ హిమజలాకీర్ణుండనైయుండెదన్ ॥౩౯॥

క॥ మీరేగుదెంచుకతమున ధారుణిగలగిరులలోన ధన్యుడనైతిన్। కోరుదు మీచునమునగలకోరిక లేమణులాకరులా క్రోమలహయులో ॥౪౦॥ ఉ॥ అత్తరిశై . పుత్రికరయంబునమానులగానగౌరి శయిలోత్తమచెంగటంనిలువయోగులు గాం. చి ఎదిందలంచిరీచి త్తరిసుందరంబుగనిభీముడుచూక్కి విరాళిబొందడే। యిత్తరళాయతాక్షిజగదీశ్వరియంచుదలంచిరందరున్ ॥౪౧॥ వ॥ అవనీభృద్వరకాష్యభూధరగృహుండా రాజరాజప్రియుండు విధూత్తంసుడు శంభుడాహరిబలాధ్యుండయ్యె నధీంద్రబాంధవముం జేసినభంగినీపయిదయంతథ్యంబునీతోడబాంధవమున్ జేయదలంచెనేడదికృతార్థక శ్రేష్ఠభావింపవే ॥౪౨॥ క॥ సర్వజ్ఞుడైనశంకరుడుర్వీశ్వరబాంధవంబు నొనరించిన చో సర్వసుపర్వులు మెత్తురు పార్వతి నపేక్షించు మీవు పర్వతవర్యా ॥౪౩॥

క॥ వెయ్యేలనీకు చెల్వగనియ్యావనయ్యాది దేవునిల్లాలినిగా చయ్యన నిచ్చెదనని పలుకియ్యెడమాచౌలసోకనియ్యవెయనినన్ ॥౪౪॥ ఉ॥ సంతసమందిశైలపతిసప్తమునీంద్రులతోడనిట్లనున్। వింతలుమీప్రియోక్తులు ప్రవీణులుమీరలుకన్నెనియ్యగానెంతటివాడశర్వునకునిట్టులజేసెభవత్ప్రసాదమింతింతననేల పార్వతినియిచ్చెదశంభునకంచుబల్కెనన్ ॥౪౪॥ క॥ శుభమస్తు విఘ్నమస్త్వని। త్రిభువనవిజయోస్తటంచు శ్రీరస్తని తత్సభమునులు శుభముబలిరి। ఇభగామిని గౌరి శంభునిల్లాలనుచున్ ॥౪౫॥ క॥ అనిదీవించినమునులకు। ఘనరత్నఫలాంశుకములు। కానుకలిచ్చెన్। వినయమ్మునన గపతితనమనమునజనియించుకోర్కె చల్లడిగొనగన్ ॥౪౬॥

క॥ యిచ్చినకానుకలుగైకొని। చెచ్చెరమునివరులుమరలచేతోమోదం బచ్చుపడనగజకచ్చిరి। తచ్చారిత్రములుదెల్పదరమేమనకున్॥౪౭॥ ఉ॥ శ్రీరశుభ స్వశేఘ్రిమనుదివ్యవచోర్ధులమైనమాకునీచేరువనుండగా దగదుచెచ్చెరబోదుమ టంచులేచిశృంగారగృహంబుదాటివడిగైకొని యంబరవీధినేగిరాచారుగుణాభి రాములగుసప్తమునీంద్రులుసమ్మతింపుచున్॥౪౮॥ శా॥ కైలాసాఖ్యమహీధరం బునకుచక్కంజేరిమౌనీంద్రులవ్వేళంగాంచిరి భావిమంగళకళావిభూతసం రంభునింశయిలాధీశతనూభవాచరితభాషాకర్ణనారంభునిం। ఆలీఢాంచితదం డకాలఘునధైర్యస్తంభునిన్ శంభునిన్॥౪౯॥ ఉ॥ వెళ్ళినకార్యమాస్యముల వెల్లడిమైగనుపింపగాజగద్వల్లభుడైనశంభునకు వందనముల్దగజేసిభక్తితోసల్లలి తాహార్యపీఠములసమ్మదమొందవసించిప్రేమసంధిల్లగవారుచారుఘణితిందగనిట్లనిరమ్మహేశుతోన్॥౫౦॥

ఉ॥ శర్వభవత్ప్రసాదమునశయిలవరేణ్యునితోడవేడకన్। సర్వముదెల్పగానతడుసందియమేటికినిత్తుపార్వతిన్। శర్వునకంచుబల్కెనవచంద్రకళాధరవేయునేలన ప్పార్వతిసద్గుణాదుల ప్రభావమునీవయెరుంగుదెగదా॥ ౫౧॥ చ॥ తడవికనేల నప్పుడమిదాలుపునంకిలిలేదుగానవెన్నుడు మొదలైనసంగదుల నుందగువారలదెచ్చివారితోవడిజనబాంధవంబుగిరివల్లభుతోదగజేసిపిమ్మటప్పడతివివాహమైయిటకుభద్రగతిన్జనుదేరుమీశివా॥ఉ॥ నావుడుమోమునంచిరుతనవ్వుజెలంగవృషధ్వజుండుప్రజ్ఞావరువారమీహృదయసంగతి భంగినిసేయబూనుడీతోవ్రిభవద్దయామహిమదోచెగదావెయివేలదీనసంభావనకీర్తిమాత్రవని భావనసేయుడికేవలంబుగన్॥౫౩॥

క॥ ఆరంభించినకార్యము। పారమునొందింపవలయు। పరమాప్తులు మీరారయభారముమీదేబిరములింకేలపెళ్ళిపెద్దలెమీరల్॥౫౪॥ పంకజాతభవుని పంకేజలోచనురాజరాజు రాజురాజవరులనారదాదిమౌనినాథులవేర్వేరవారి వారివారివారివారి॥౫౫॥గీ॥గరుడగంధర్వసర్వకింపురుషసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరాప్స రస్సంతతులను। ప్రమథగణములబిలచిసంభ్రమముకొరకురాగ। సముకట్టుడత్యనురాగమొప్ప॥౫౬॥ ఉ॥ చంద్రకళాధరుండైనశర్వుడుప్రేమముహుర్ముహుర్ముహుదయాసాంద్రశుభప్రదప్రభవసత్యమృదూక్తులుచాలబల్కమౌనీంద్రులు సమ్మతించిరిగిరీంద్రుమతంబుననట్లుసేయగానింద్రుడుపేంద్రుడబ్జజుడనేకులురా సమకట్టిరాధ్యులై॥౫౭॥

సీ॥ ప్రాసాదవరసౌధపంక్తికూటంబుల కమనీయభర్మకుంభములమర్చి

ప్రాకారగోపురానీకాగ్రములయందు। తప్తకాంచనసింహ్వాతతులునిల్పి। ఘన మాగజచుంబిదుర్గప్రదేశంబుల। భద్రధ్వజంబులుభద్రపరచి। ద్వారవీథులను సింగారముారగచారుతోరణంబులుగట్టితోరముగను। సకలగృహములురంగవల్లికలుబెట్టి। అమలపరిమళవస్తుధూపములుపెట్టి। చారులీలలమర్చిరిపౌరులెల్లక రముశోభిల్లకైలాసపురవరంబు॥౪౮॥ వ॥ అంత॥ సీ॥ అంచితపూరితపాంచజన్యధ్వనిఘనశనామోదదస్తనితమంచు। కమనీయమయిచేలకలితప్రభాతతుల్। సంచలచంచలాచయమటంచు। సతతసమ్మోదానుచర జనసంతతిచాతకోత్తమపక్షసంఘమంచు। నింద్రనీలప్రభసాంద్రదేహచ్ఛవికమనీయ ఘనఘనాఘనమటంచు। చూపరులుఘనుడితండనిబోద్యమొంద। యాచకామృతవర్షమింపమరగురియ। పంకజాక్షుండువేడ్కసుపర్ణునెక్కిలక్ష్మితోవచ్చెనప్పుడుకయిలాసమునకు॥౪౯॥

ఉ॥ హంసతురంగుడై పరహంసలుచెంగటరా సరస్వతీహంసగతిప్రమోదయుతహాసవచోనిచయాను మోదుడైహంస సమప్రభాకలితుడైనిజభృత్యులుగొల్వ దేవతాహంసచతుర్ముఖుండురజితాద్రికివచ్చెననేకలీలలన్॥౫౦॥ ఉ। ఈవలనావలన్సురలనేకులుసాధ్యులుగొల్చిరాగనైరావణదంతినెక్కిసురరాజుమహావిభవంబుతోశచీదేవినిగూడి దివ్యమణిదీధితులుప్పతిలంగదేవరాజీవదళాక్షులెల్లనుతిసేయగవచ్చెనువెండికొండకున్॥౫౧॥ చ॥ నవనిధిరాజుచంద్రభృగునారదమిత్రుడుయక్షరాజుమానవహయవాహనుండుధననాథుడుసర్వమహావిభూతిచేనవమణిభూషణప్రకరనాదముశోభిలవచ్చె సర్వదిక్ప్రవనుతిప్రభావుడయిభోమునశంకరసౌధపాళికిన్॥౫౨॥

క॥ ఉరగగంధర్వకిన్నర గరుడోత్తమసిద్ధసాధ్యగణములు మానీశ్వరయోగులయుగుడెంచిరి వరుణుడుపరిజనముతోడవచ్చెన్గిరికిన్॥౫౩॥ ఉ॥ యెంచరుబిల్చిరోప్రపుగుధులెక్కడువచ్చిరివారికంటెబల్తొందరతొందరంతొలగదోయగశక్యముగాకవేడ్కనిందిందిరతుల్యవేగులయిదేవునిపెళ్ళికినంతపెద్దలేయిందురునట్లనేనిజమహామహిమప్రభులుల్లసిల్లగన్॥౫౪॥ఉ॥ వచ్చినవారికందరికివారిజనేత్రుడుసర్వవస్తుసంపచ్చయుడైమహావిభవభావము దోపగగాసివాసముల్మెచ్చికనిచ్చెసృష్టికిసమస్థితినిత్యములీలసేయువాడచ్చటనున్నవారలకునన్న నివాసములియ్యచిత్రమే॥౫౫॥క॥కృతమజ్జనభోజనులయిశతధృతిశతమఖముఖాద్యసర్వఖచరులున్ । అతిముదమునహిమవత్పర్వత గమనవిలోలురైరి వరవాసమునన్॥౫౬॥ అచటనగాధిరాజు మునులచ్చటనుండకసేగువెన్కతద్వచనమ్ము

తపుత్త్రికవివాహముహూర్తమునించి మేరువింధ్య నగముమందరోదయమ్ములా ప్త మహీధరబధు భూమి భృన్నిచయముబిల్చి తెచ్చినిజనిర్మల కీర్తి జెలంగపిమ్మ టన్॥౬౭॥

సీ॥ శ్రీమహేశ్వరుడైనశివునకుగిరిరాజు వేడ్కవ్రాసినశుభవిన్నపంబు। మిక్కి లిఘనులైనమీకుమత్పుత్త్రికపరమగుభాగ్యసౌభాగ్యశాలి। పార్వతియనుకన్యప రదినమిథునలగ్నంబునమానిమోదంబుగదుర। పెళ్ళిసేయగనిట పెద్దలుదలచినా రందుకుమీరుసానందముగను। సకలబాంధవసురభృత్యసర్వమానివరులతోడను తర్లి రావలయునటకు। చిత్తవృత్తిప్రకారముచిత్తగించిమన్ననలుసేయుడివికో టవిన్నపములు॥౬౮॥క॥ అనివ్రాయియులగ్నపత్త్రికఘనచతురుని చేతికొసగిక యి లాసగిరీశునికడకుబనుప నాతడుఘనజవమునసేగెనటకుకౌతూహలియై॥౬౯॥

ఉ॥ అండజవాహనాదిఘనులందరుముచ్చటబల్కలాడ కన్పండుగసేయగాదగు సభంగనుపట్టుక పత్రికిచ్చె నా కొండలరేడుబంపెగై కొండనిలేఖతనందశర్వు హాకుండలిశాయకిచ్చెహరికోర్కెఫలించెనసమస్తమున్వినన్॥౭౦॥

క॥ఆవచ్చినచతురునకపుడీవలసినయంబరాదులిచ్చికృతార్థుంగావిం చిహిమనగమునకు వేవేజనవలయునంచువిష్ణుడుబల్కెన్॥౭౧॥ఉ॥ పెళ్లికుమారు జేసిరలపెద్దలుకాంతలరుంధతీసతీహల్లకవాసినీ సకలహల్లకపాణులుగూడిభ క్తిరంజిల్లగచంద్రధారినిన్ శేషసుపర్వజనోపకారినిలసల్లలితాంగహారినినిశాక రధారినినాగహారినిన్॥౭౨॥క॥ ఉక్షేశునిగై జేసిరియక్షప్రభునాజ్ఞ సర్వయక్షు లుసురలోకేక్షణమోదముగదురగనక్షీణబలాఢ్యుడగుచు నతడటనిల్చెన్॥౭౩॥

సీ॥ ఒకదెసశ్రీనాథుడొయ్యనజనుదేరనొకజక్కశతధృతిహాయలుమీర। నొ కవంకయక్షేశుడకలంకుడైరాగ! నొకవంకదేవేంద్రుడొప్పచుండ। నొకకడ ప్రమథాదులుత్సహింపుచునుండ। నొకగ్రేవనబ్ధీంద్రుడోజమీర। నొకజక్కగం ధర్వులుబ్బిగానముసేయనొకవంకకిన్నరులురగులమర। మేనకాద్యప్సరోనృత్య గానమొప్పభద్రగంధర్వవాహుడైభద్రగతిని। నఖిలఖగయుతపూర్ణేబ్జసను క్రమించిశంకరుడువచ్చెహిమశైలసానువులకు॥౭౪॥

క॥ ఆలీలలచంద్రోదయకాలంబున ఘూర్ణమాన కందీంద్రమహాభీల ధ్వనికెనయగువాజాలధ్వనిజలగెడిశలసంతోషమునన్॥౭౫॥ గీ॥ దేవదుందుభి రవములుదేవదేవపాంచజన్యస్వనంబుసంభ్రమముదోప। భూధరేశ్వరుడాలిం చివొంగిపెళ్ళివారలదేవచ్చిరనితనవారికనియె॥౭౬॥చ॥ పరిణయవేషశేయుడని పార్వతిజూపినపేరటాండ్రుభూధరవరపుత్త్రిబిల్చి ప్రమదంబునకొప్పమరించి

పెళ్ళిబొట్టిరువడి బెట్టిశీర్షమునుత్పలబాంధవపద్మమిత్రులన్ కరమరు దండదీధిఁ
కరకంకణమల్లు గలన్నినించినన్ ॥౭౭॥ సీ॥ శిరమునఁ జంద్రభాసురరులను వాల్చి
రొమ్మునఁ హారిమణిహారములు ధరించి। వీనులఁ బోగులు విమలవస్తులు బెట్టి తళుక్కు మె
యిఁ ఘూర్తగంధములు బూసి గౌనులఁ బట్టాణకాసులుఁ గీలించి కయములఁ భోగిభూష
ణములుంచి। కంధరంబునఁ గీలలఖచిత మాలికలుంచి। యంఘ్రులఁ బడగదారం దెలుం
చి। పార్వతిజెలంగె పతికన్న పరమవేషయగు మనిశ్వయమిశ్వరుఁ డట్టివాఁడె తన్ను
లోనమ్మువారల యదలి పక్షపూర్ణియధికులఁగావించు మానకెపుడు॥ ౭౮॥
ఉ॥ అత్తరిశైలరాజు ముదమందిసులంగని మిన్నుముట్టి భృత్తుల బార్హ్మణో
త్తములఁ బిల్చి మహాత్ములు దైవరాజులిమొత్తు దలంచి వారలుపనేర్పున వచ్చుటవంశ
పావనం బిత్తను పావనంబనుచు హృదయేప్సిత సిద్ధిగ బాదలంపగన్ ॥౭౯॥

ఉ॥ కావున వారిచో టొకటగానుటకయిమనమందర మేగి బంధుసంభావనకృత్య
ములెఱపిభక్తిమ్మృదూక్తులు చాలబల్కి యాదేవుల దోడి తేవలయు దివ్యమణుల్
మొదలైన కానుకల్। దేవరబంధులంబిలిచి తెండు రయంబున రండు మెంపు
గన్ ॥౮౦॥ క॥ అని పల్కి వారిదోసిళ్ళనిఘనరత్నఫలాంశుకములుకడు వేడుకతో।
గొని యెదురేగి మహాత్ములఁ గనివినయవివేకబుద్ధి కానుకలిచ్చెన్ ॥౮౧॥ మ॥ ఘనభ
క్తిన్నిజహస్తపద్మములు జక్కన్ మోడ్చి శైలేంద్రుడు స్వాగయంబొప్పగ కన్ను
లారగనిసర్వేభ్యోమహద్భ్యోనమో యని బార్థించి నమస్కరించి వినతుండై
యున్న పంకేజలోచనముఖ్యుల్ గనిసంతసించిరి దయాంశైలేంద్రు సద్భ
క్తికిన్ ॥౮౨॥

ఉ॥ పర్వతవంశశేఖరుడు ప్రార్థన సేయగ సత్కరించి గంధర్వసుప
ర్వకిన్నరవితానములుందగువారలందరున్ శర్వుని జుట్టి రాగ హరిశక్రవిధాతృముఖు
స్వాహానుల్ సర్వము గూచెగాజనిరి శైలవరేణ్యుని ద్వారభూమికిన్ ॥౮౩॥
చ॥ వృషభముడిగ్గి శంకరుడు విష్ణువిరించికుబేరదేవతావృషభముఖోత్తముల్ గ
దసి వెంట మహావిభవంబు శోడ రాతుషిత మనంబులై విబుధదుందుభులుల్లసిలం
గ భూమిభృద్వృషభుని వేశ్మకుం జనియె వేదవచోనిచయప్రమోదుడై॥ ౮౪॥
అటవిలో మునునిరాహారవ్రతంబున। తపమాచరించిన తాను మెచ్చి। వచ్చి నీకోరి
కలిచ్చెదనని పలికి మచ్చికనూగార్చి యిచ్చనేగి। మరచె నీశ్వరుడంచు మది నెంచి ప
రిణయ వేషమై గృహమందు విపథబంధు। జనులకు నెరుకమై గనుపింప వెండియు
తపమాచరింపగదలచెననగ। గౌరితపము బూని ఘనదీక్ష చేనుండె మురచువాడె

శివ్వుడుమత మెరుగక । సేయబూనెగానిసేసినపనిసేయ వెరగాదువెట్టివారి కైన ॥ ౭౫ ॥ ఉ ॥ మానవతీలలాములగు మానినిపరాంగులరుంధతీముఖస్త్రీని చయంబుదీవనలు సేసిసుగంధవిరాజమైన మేల్మానెతలంటిమేనఘనమాతనగం ధమునలఁదిమంగళస్నానముజేసెనప్పుడు నిశాకరమౌళిశుభప్రదంబుగన్ ॥ ౭౬ ॥ క ॥ ఘనసుముహూర్తమునమయం । బనిగురుశతక్రతువులుబల్కనతిరభసము తోతనవానికితనుదెల్పుడు । వినయంబుననుండెను పృథివీధరపతియున్ ॥ ౭౭ ॥ ఆ ॥ ఆనతమైవిలోలమణి హారములొప్పగభక్తితోడనమ్మేనకపెత్తుకుంభము న మికరూటమైనజలంబువోయగా దానఘనుండుశైలకుల ధన్యుడుక్షాళనజేసె రింగదీశానపదాంబుజాతములు స్వర్ణమయంబగుపళ్ళెరంబునన్ ॥ ౭౮ ॥

చ॥ చరణజలంబుశిరమునజల్లుకొనెన్ ఘనభక్తితోడనప్పగమగునా న్యుడద్రిపతిపావనపానకళాధురీణుడై సురవరచారుమూర్తియగు సోముని పార్వతిప్రేమజూచిసాదరమధుపర్కసిట్లొసగె తత్కటసభ్యులు మెచ్చనయ్యె డన్ ॥ ౭౯ ॥ సీ ॥ శ్రీమహాదేవాయ శ్రితజనపాలాయ బాలచంద్రధరాయ పావనాయ । దేవతాధీశాయ దివ్యచరిత్రాయ సద్గుణాధారాయ శాశ్వ తాయ । కైలాసగేహాయఘనవృషవాహాయ గంగాధరాయసుఖప్రదాయ । రా జరాజసఖాయభూజనపోషాయ శ్రీధరమిత్రాయశివవరాయ । వజ్రవైడూ ర్యమణికతవజ్రనీల పుష్యరాగాదిఖచితప్రభూషణాం త్రిభువనసంభవజనను తిమహాప్రశస్త దివ్యసుగుణాంసుతాంపార్వతీందదామి ॥ ౮౦ ॥ శా ॥ అంచు న్వేదవచోవిధానమగుప్రత్యక్షంబుగా గౌరినర్పిస్పెన్రత్నసువర్ణదక్షిణలతో పృథ్వీధరాధీశుడా ప్రాంచన్మూతనచంద్రధారికిసదా ప్రావీణ్యసంచారికిన్ సంపిద్దానసముజ్జ్వలకీముదా కీర్త్యుద్గుణోద్ధారికిన్ ॥ ౮౧ ॥ ఆ ॥ మంగళ ప్రార్థనావములు వాటికిమాటికిమ్రోయగాజగన్మంగళమంచుదేవమునిమా న్యులుపల్కగశంభుడత్తరిం మంగళసూత్రముల్ చెలగ మంగళవాద్యములుల్లసిల్ల గా । మంగళతంతుగట్టెగిరిజాంగన సీమనుమంగళాంగికిన్ ॥ ౮౨ ॥ తత్సమ యంబున ॥ సీ ॥ దేవతాదుందుభుల్ధిక్కులుపిలిసిల్లెపరమపవిత్రతాపదములొ ప్పె మందమందంబుగామందానిలమువచ్చె సూనవర్షముగుర్సె సురగణం బు । మేనకాద్యప్సరోనృత్యనాట్యముప్పొంగె మంగళనాదముల్నింగిముట్టె । నారదసంగీతనాదంబుచెలరేగె । గంధర్వగానంబుఘనతకెక్కె । వేణువీణా మృదంగనిక్వాణమెసగె । ప్రణుతులరుక్సామయజురథర్వణ మహావచోనిర జిగమన్యోపధానముగనుశైలజేశ్వరకల్యాణసమయమందు ॥ ౮౩ ॥

శా॥ ముక్తామిశ్రితశాలితండులములన్ మున్మ్రోయుబల్మారుసంసక్తశ్రీ మదలిప్తదంపతులు । నిశ్శంకాస్వభావంబునన్ । రక్తాబ్జప్రభమీరునంజలులశేషద్వంద్వముం జేర్చగా ముక్తభ్రాంశమణుల్ జెలంగెనుకరంబున్ సర్వరత్నాభలన్॥ ౯౪॥ క॥ మెలతుకకొప్పున్నెలదాలువు। తలబ్రాలిత్తైరగుసించిదనియు కదమలో నలయుక మెలగిరిగనలీలలనటనాత్మీయవరవిలాసమహిమచేన॥ ౯౫॥ క॥ ఆడిరిరంభాదులుగొని యాడిరిదిక్పతులుముచ్చటాడిరిసాధ్యుల్। వీడిరితాప్రసము వేల్పులు పాడిరిగంధర్వవరులుపాటలకడకన్॥ ౯౬॥ శా॥ కళ్యాణోచితకృత్యముల్ నిగమవాక్యప్రౌఢిశోభిల్లగా। కళ్యాణోక్తులుసర్వదిక్కులనెసంగా నైదునాళ్ళట్లుసా । కల్యంబేర్పడపర్వతేశ్వరవరాగారంబునన్ పార్వతీ। కళ్యాణంబుప్రకాశమొందెహిమవత్క్ష్మాభృద్వరామోదమై॥ ౯౭॥ మ॥ అతిసంతోషముదోపశంభుడు వివాహంబయ్యెమానీశ్వరా। యతయత్నంబున వేదవాదవితవిధిం వైవాహికసమ్మోదము । ప్రతిలంబర్వతరాజజాతను మహాభక్తప్రభావాతిన్గుణో । న్నతచేతోజలజాతభాతపరమానందోచితోద్ధానను। క॥ సంతోషమొందెనాహిమ । వంతుడు దేవనుతమహిమవంతుడుకాంతా । కాంతుసకీర్తినివాసా। శాంతునిజామాతగనికృతార్థుడనంచున్॥ ౯౯॥ క॥ కమలాకములాక్షులవా। కమలాసనులనుశచీముఖభుగధిపతులన్ । విమలాత్మాసాల్యాగాలెములన్ సదమలవసిష్ఠదంపతులవెసన్॥ ౧౦౦॥ చ॥ మరియుకు బేరదంపతులమంజులపీఠములందునుండగా। కరములు మోడ్చిబలెరాఘున కార్యధురంధరుడైనభూమిభృ । ద్వరుడుసభార్యుడై ఫలసువస్త్రమణీగణపూర్వకంబుగా। బహువతిపూజజేసితనభావములోముదమందియుట్లనున్॥ ౧౦౧॥ సీ॥ పల్లవంబుల జేరు పాళోధులవిధంబు। గౌరనక్కాపాద జేరుహారులభంగి। శారికాస్థలిజేరు సారసంబులరీతిగురుని కుంజము జేరుకరులకరణి । కుదిరమామిడి జేరునవముల పోలికపుండసన్నిధిజేరుసూరులబలె । శాఖినీడకు జేరుసార్వభౌములభాతి తనుతటాకముజేరుఘనుల జెలువు । గానబడెమీరుమిద్దగ్రహాంగణమునకుసాం చేరుటాప్త్మదలంచినచిత్రమయ్యె । ననుకృతార్థునిగా జేసినారుమీరు । దేవదేవులుదేవ్రులు దేవమునులు॥ ౧౦౨॥ క॥ అనిసంతసించుహిమవంతునకు ఘనస్వాంతునకునుతోయజనేత్రుం। డనఘకృతార్థులమైతిమి। పనివిని మెదమంచుబలెబటుదయతోడన్॥ క॥ ఫణిశయనుడటులబలికిన। గణములమనమలర దేవగణకారితనిస్వనపూరితనభమైత । త్క్షణమునప్రస్థానభేరిగణగణమోగెన్॥ చ॥ తమతమవాహనంబులముదంబుననెక్కిరమేశదేవతో । త్రమనిబునేందప్రముఖసురలన్న

సంకేతపుల్లోడ యంత్రమ్మని । కరిముఖముదికురులంబరివ గాజనుడేరిదలంచిరతరిగ ।
మముఖచారగాదులగు తాపసులంజనజూచిర త్తరిన్ ॥ ౧౦౫ ॥ శివుడుపరి
యాం పా ర్తపరసీరుహసంభవుచే నెరింగియు। త్సనజనితపరిమోదయుత శ్రై
లేఖ్యాదితో డసెప్పితత్రివిమలభ క్తిద త్తనవరత్నఫలాంశుకముఖ్యవస్తులన్।
సపయుప్రత్తిందుకొని సాగరలంచెవివితరిలీలలన్॥౧౦౬॥

కి ॥ శృంగారించిరగోపతి। పుంగవుపైసప్వవాద్యభూరిస్వనులున్। ని
గనెలంగ గనప్పుడు । గంగాధరుడెకెరపరిగాధగణములుమెచ్చన్ ॥ ౧౦౭ ॥
చ॥అచలయశోభిరాముడగు హిమవంతుసప్రతిభ క్త్రి ే । హిమునగు
బంసబగానిమణిహారవిభూషణంచిత్రవ ఖా చేలములసవత్స ధేనుదశలక్షలనాత్మ
సఖీసతీసహా। స్త్రీములను దాసికాయుతము సన్మానిచ్చితనూజకిట్లనన్॥౧౦౮॥
ఆ। అన్నభవ త్తపోమహిమసబ్జశిరీటుడు భర్తనె వ్యాదై । వన్ను నుపాగ్ర
హాస్థలికిపచ్చిరపెండ్లికినేఘనుండసా । క్యాన్ననివుభ ప్రయులెనైభవదీయ
నివాసమైన నై। లమ్మునకేగియచ్చటవిలాసనున్ బతిగూడియుండుమా॥౧౦౯॥
ఆ। బుద్ధులుజెప్పనేమిటకిపుత్రికిపట్టినవాలునుండెన । దృ ద్ధినినే నెరుంగుము
పుట్టినయింటికిన త్తయింటికిన్।వృద్ధిదలంచియుండిపటువీర కుమారులగాంచిన
న్నెనం। పద్ధితభ గ్తతోగలసి భాసిలునిత్యవిరాయయున్నవన్॥ ౧౧౦॥ క॥ అ
నిపల్కెనవినివార్వతి। తనమునమునసంలసించి । తరుణీమణిరీ తినిగురియుచుత
నజనరున। తనుజంయిత్రికివిమ్రొక్కెగానతియగుచున్॥ ౧౧౧ ॥ ఆ॥ మ్రొ
క్కెనకూతుగాంచిగిరి నుఖ్యుడుమేనకజాలిబొందిలో । మిన్నటమైనశైత్యము
నమించిన త్తనుజాసుర క్తిచే। గ్రక్కునచేతులందిగిచి కౌగిటచేర్చిన హేశ్వ
పుంపున। న్నక్కనవాదరించుననిమచ్చికసెనరగిద్దవచ్చిరిన్॥ ౧౧౨ ॥గీ॥అట్లుబు
న్నంచియాతల్లిదండ్రులు వాలజాలినొందిబాలకేలు । కేలపీలతోడ నొగించి
దించి తోడవ్వారమునకదోడితెచ్చి ॥ ౧౧౩॥ వ॥ కట్టాయితంబునైనవా
హానంబులనెక్కెరంబాపి ॥ చ ॥ పదపముహేంద్రరెశ్వగుడుపేరిమనానుభవతోడ
ప్పెనన్ । ముదెసదహానుజంబుయుడె యెకరటుగదొరినపాలకీయుడె। ఇ
రమెసగ త్రవిక్కరవ్వగేందరిను సింహమునీకు నెరగపెన్నెది సుఖమన్నవా
న్నతెన్నగేయరిముబాచె విలాసవైఖరిన్ ॥ ౧౧౪ ॥

క॥ అలిలటుగనినుదిలో। నాలోచనజేసెజనకుడతికుతుకములో। లీలా
హాపనుదాల్చిన। యాలలనేయాదిశ క్తియనిజనుంచున్॥ క ॥ శృంగారించిరి
పెనిరియు। రంగజ్జవవిజవేహరిహురంగముజితసా। రంగమున్వంగముతుంగస।

భంగమ్మునింగ మునిశేషబలమెసగంగన్॥ క॥ అట్టిమృగరాజుమూఁపునఁగట్టుపట్టి। గ
ట్టిగట్టిగఁదండ్రికేల్పట్టిబట్టి। నెట్టకేలకు నెక్కెనిట్టట్టు మసలి। పుట్టినిలువానిజను
తరిగట్టితనమె॥౧౧౮॥ శా॥ ఆరీతింనగరాజపుత్త్రిమృగరాజారూఢయై వేళస
ద్భేరీభాంకృతుల్బల్లసిల్లనమరస్త్రీనృత్యమింపొందఁగన్। ఖారావంబులుమ్రోసె
సంతతమహాహర్షాత్మసన్యాసిరా। క్షారిమంగళనాదముల్బరఁగె సానందంబుగా
దిక్కులన్॥ సీ॥ ప్రమథులిర్గడలసంభ్రమముతో భవజయవిజయీభవ యటంచు
వినుతిసేయ। దేవాళికారుణ్యభావేనపాహిమాంచంద్రశేఖరయంచు సన్ను
తింప। తాపసదంపతుల్ ధర్మపత్నీయుత శివపరిత్వంచిరంజీవయనఁగ। రంభా
ముఖాప్సరోరాజీవనేత్రలు తాఁ థైయటంచునృత్యంబు సేయ। బ్రహ్మవిష్ణుసురేం
ద్రాదిదిక్పతులతోడ। భూరిభేరీరవంబులు భోరుకొల్ప। సర్వఖగతారకావృత
చంద్రుఁడనఁగ। నగజతోవచ్చెశంభుఁడునగరమునకు॥౧౧౯॥ క॥ పురరాజవీథిజను
చో। వరసౌధతటస్థపౌరవనితాజనముల్। కరమరుదందుచునగజాపరమేశ్వర
యుగముఁజూచిబల్కిరి తమలోన్॥

సీ॥ యీచంద్రవదనకై యీచంద్రమౌళితాముమ్మారు హిమవంతను
నకుజనియె। యీహరిమధ్యకు యీహరిశరుకైని తాహరివరతపంబాచరించె।
యీగిరిసంభవయీగిరీశునిగూర్చి జేసిన తపమెల్లవాసికెక్కె। యీసర్వమంగ
ళ యీసర్వలోకేశు నెపుడెటుజూచి మోహించెనహహ। యిట్టిదాంపత్యసుఖ
నావిధీశుమహిమ। తరమెనుతియింప నెచటనెవ్వరికినైన। యంబురుహనేత్రలా
రపుణ్యంబుకొలది పురుషుఁడనుమాటనిజము య్యోగిజకిపుడు॥౧౨౦॥ క॥ అకళం
భక్తరక్షణ। దక్షకటాక్షాక్షివక్త్రిదాక్షిణ్యజానా। పేక్షాదీక్షలసాక్షాద్దాక్ష
యణి నేనిసాక్షి తామరసాక్షి॥ మ॥ తగునీపార్వతిరాజశేఖరునకుం దక్ష్యంబు చే
లెంచగా। దగునీశంభుఁడుసర్వమంగళకు సత్యంబిట్టి దాంపత్యమే। యయుగమందై
ననువింటిమేనయున సత్యోదారతంగంటమే। తగునీపార [illegible]
జ్ఞానసంసిద్ధికిన్॥ సీ॥ సతివిరిగొల్వనిజన్మంబుజన్మమే యుదకసంజాత [illegible]
ముగాక। స్త్రీవిరజేర్పనిచిత్తంబు చిత్తమే గభటచలత్పుటకంబుగాక। [illegible]
వేడనిచేతులుచేతులే తను వటాజనితపాదములుగాక। [illegible]
త్భులే కాయబహిర్నాంబకములుగాక। అనుచు కైలాసపటు [illegible]
త్ర్సాను స్థితోత్తమరమణులెల్లవందిజనములు [illegible] సానందమానసులు సన్నుతించి
రిపార్వతీశ్వరులఁజూచి॥౧౨౪॥

ఉ॥ పాయలుమెచ్చనచ్చరలపాటలు [illegible]

లుభోరుకోల్పగ కుబేరవిరించిసరోజనాభజం। భారులునాత్మవైభవముహేమ హిమంధరనారిరానదీ । జామడుద్వారధారుణికి శైలజతోజనుదెంచె నంత టన్||౧౨౫|| మ|| వరవాహంబులుడిగ్గిమాధవముఖుల్ వర్ణించిదోత్రోడరా। గిరిజాహస్తముబట్టి నూతనవధూగేహప్రవేశంబుశం। కరుడవ్వేళనొనర్చెరా ప్యగరిశృంగారించితోన్నంగళా। కరగేహస్తలివేదచోదితవిధిన్ గౌరీసమేతం బుగన్|| క|| యిట్టిమహావైభవమున। గట్టులదొరపట్టిశివుడుగట్టిగమదిలో। బు ట్టినతమిజేకొనితనమెట్టకుజనుదెంచిమేలు పెడవసించెన్||౧౨౭|| చ|| రజితమ హీధరంబునకురమ్మనిగోరిన లక్ష్మితోడపంకజనయనుండువచ్చి శివకార్యసమా గతనిజవారాళితోభుజబలముల్లసిల్ల హిమభూధరభూమికితలిన వెళ్లిశై। లజద గబెండ్లిజేసి మరలంగిరిజేశుడుగిరిజతోశివున్|| క|| మిత్రుమరమాకళత్రుడె। చి త్రంబీశ్వరునకాత్మచెలువునగిరిరా। ట్పుత్రికతపఃప్రభావప। విత్రాంగకపెళ్ళి జేసివెరువరిజేసెన్|| ౧౨౯||క||అనిలోకులుదనుమెచ్చగ। వనజాక్షుడుదేవమేము వచ్చినపనియయ్యెను నిజభవనంబులకుం। బనివినియెదమంచుబలికెప్రమథేశ్వ రుతోన్||౧౩౦|| క|| పలికినయమ్మాధవునకు। బలికెనుమాధవుడుమిత్రిబాంధ వభావం। బులదేవప్రాజ్యభావం బులమదిలోపలపురాణపురుషుండనుచున్|| సీ|| యేదేవుజఠరంబుభూదేవపాతాళ ముఖలోకములకెల్లమూలపెంకి। యేదేవు నాభిలోనిపద్మసంభవ జన్మకారణపంకజంబుబుట్టె। యేదేవుపాదాబ్జమీదోష నాశని జహ్నుకన్యాసతీజన్మభూమి। యేదేవుచారిత్రమీజనసందోహ। పీడితక లుషాబ్ధిబాడబంబు। అట్టిశ్రీధరనీమాయాపిశేష జాలమునజిక్కబరచుచుస ర్వజనులమోహవారాశిలోపలమునుగజేసి। సాక్షివైయుండెదవుగాదెసార సాక్ష||౧౩౧||

క|| విశ్వాత్మన్వడనసిపివిశ్వము నివాయయమున వెలయుచునుండుం। వి శ్వాంభవనీవనుయీవిశ్వమునకువేరులేదు నెయ్యెలహరీ||౧౩౩|| క|| అనివినుతిజే సినాటకకనకాంబరచిత్తన్ జే కానుకలిచ్చెన్ । వనజారిధముడుగైకొనివనజా క్షుమలక్ష్మితోడపడిజనిపురికిన్||౧౩౪|| క|| బ్రహ్మేంద్రయముకురాజులుబ్రహ్మ ర్ష్యాలులబ్ధకాముపరులైనిత్యా। బ్రహ్మజ్ఞానులునరగిరి బ్రహ్మానందమునసాత్మభవ నంబులకున్||౧౩౫|| క|| పరిణయసమాగతాఖిలగరుడోరగసిద్ధసాధ్యగంధర్వా దుల్। హరుసన్మానితులైనిజపురములకుంజనిరిదివ్యభూషణధరులై||౧౩౬|| ఉ|| సప్తమహామునీశ్వరులు శైలసుతాయుతచంద్రమౌళిము। ఖ్యాప్తులుగాదలంచి హృదయప్రియవాణులసత్కరించి సంప్రాప్తయశోభిరాములయి పావనమం

గళస్ఫురదాననో। ద్దీప్తులవారలుంజనిరిదివ్యనిజాశ్రమతత్పరాత్ములై॥ ౧౩౭॥
క॥ ప్రమథులుగొల్వమనస్సంభ్రమమొందగ శంకరుండుపార్వతితోడం భ్రీ
మగల్గిరజితగిరిని। భ్రమకేళులభ్రమయుచుండె ప్రముదితమతియై॥౧౩౮॥క॥
హైమవతీపరిణయకథ। నేమనుజులువినినగనిలిఖించిజదివినం। హైమవతీదయ
బడయుదు గామనుజులుసంపదాయురారోగ్యములన్॥౧౩౯॥ క॥ అనియిటు
సూతుడుబలికిన। వినిశౌనకముఖ్యతత్వవిన్మునులు మహావినయంబెన యగసూ
తునిఘనముగవినుతించిరతుల కౌతుకమతులై॥౧౪౦॥ ఉ॥శోషితదోషకాంతిప
రిశుద్ధమణీ గణభూషనిత్యసంతోషబుధాభిలాష కవితోషితభాషసహస్రవేష
ప్రత్యూషసహస్రపత్రిసుమమోజ్వలపాదవిశేష దేవరాట్పోషమనీష శేషకు
లభూషణపోషవిరోధిభీషణా॥౧౪౧॥ సర్వద్విపదలోలాదికసీసం॥ శ్రీకమలా
లోలశ్రితలోకపాలక వివరకేతనఘనవీరవర్యపంకజనామ్యాక్ష భక్తాళిరక్షక
వినుతపావనకర వేదవేద్య కాంచనమయచేలకరుణాలవాలవిజయగుణాకరయ
బ్జచక్రహస్త।జలదసన్నిభ గాత్రశరణార్థిసూత్ర। విలసద్గోమణివిభాలంబ
హారదీవమానితహాన దేదీప్యమాన। భద్రకీర్తిదపరేశ పాపప్రణాశదైత్యపాశల
విత్రతత్వజ్ఞమిత్ర। చంద్రభాస్కరనేత్రచంచచ్చరిత్ర॥
సగర్భనామత్రైభకందసీసం॥ భువనజాతాయతస్ఫూజితాక్ష కరుణావా
ర్ధిగురుప్రభవాబుధేంద్రభువన జాతోద్భవపోషణాశివనుతావారాశితల్ప
ధుర్వారమేశ। సవనసంరక్షకసత్యావాగ్జనగతివాతాయతోద్యబ్జవాయుపేంద్ర
సవినయభ్రాజిత సర్వదేవవరదుర్వ్యాపనీభృత్పవిముకుంద మురదనుజభంగ
మాధవనిరతశుభదగరుడగమన నిగమభరగనప్రరుచిరకలుషహాప్రభావంగు
ణగణసుశరణవిబుధవరనుత చరణపవిత్రకరుణా॥౧౪౩॥ మాలినీవృత్తం॥ సరసి
జదళనేత్రా శైలజాధీశమిత్రా। సరసనుతచరిత్రా సత్యభామాకళత్రా। సుర
యదుజనజీవాశుంభదాత్మస్వభావా। విరచితగుణభావా వేణుగోపాలదే
వా॥౧౪౪॥

గద్య॥ ఇతిశ్రీమత్సూర్యనారాయణకరుణాకటాక్షవీక్షణామృ-
తధారాసముద్భూతకవితాప్రసిద్ధాత్రేయగోత్రపవిత్ర
వెంకటకృష్ణపౌత్రరామయామాత్యపుత్రసకల
సుకవినికరవిధేయచాగంటివెంకటకృష్ణ
నామధేయప్రణీతంబైన హైమవతి
పరిణయంబను మహా
ప్రబంధంబునందు
సర్వంబును.
తృతీయాశ్వాసము.
సంపూర్ణము.

శ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీశ్రీ